СУҒОРИШДАН СЎНГ ҚАТОР ОРАЛАРИНИ ВАҚТИДА ЮМШАТАЙЛИК!

БУТУН ДУНЁ ПРОЛЕТАРЛАРИ, БИРЛАШИНГИЗ!

ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ

ЎЗБЕКИСТОН КП ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ ВА ШАҲАР КОМИТЕТЛАРИ, МЕҲНАТКАШЛАР ДЕПУТАТЛАРИ ОБЛАСТЬ ВА ШАҲАР СОВЕТЛАРИНИНГ ОРГАНИ

№ 130. (2163). | 3 июль, сешанба 1962 йил. | Баҳоси 2 тийин.

ТАЖРИБАКОРЛАРИМИЗ АЙТГАНЛАРИ

КЎЧАТ БУТ БЎЛСИН

Ҳар гектар ерда камида 100 минг тупдан кўчат қолайлик, деган шиор ўртага ташланди. Бу шиорнинг мағзини чаққан деҳқон ҳар туп кўчатни авайлаб, кўз қорачиғидек сақлайди. Ахир ҳосил кўчатдан олинади-да. Кўчат қанча кўп бўлса, хирмон шунчалик баракали бўлади. Агар бир гектар ерда масъулиятсизлик билан 5-10 минг туп кўчат нобуд қилинса ҳосилга қанча зарар етишини ўзингиз ҳисоблаб чиқаверинг,—дейди Чиноз районидаги «ЎзССР 30 йиллиги» колхозининг трактор-далачилик бригадаси бошлиғи ўртоқ Ф. Сефершаев.

— ЕКИ СУВЧИНИ ОЛАЙЛИК, ОНА ЎЗ ФАРЗАНДИГА КЎКРАК СУТИ БЕРИБ ТОНГ ОТТИРГАНИДЕК, СУВЧИ ТОНГ ОТТИРИБ, ҒЎЗА ТОМИРИГА ҲАЁТ СУВИ ОҚИЗСА, ЧАНҚАТИБ ЁҲУД ОРТИҚЧА СУВ БЕРИБ КАСАЛЛИККА ЧАЛИНТИРИБ ҚЎЙМАСА, КЎЧАТ БУТ САҚЛАНАВЕРАДИ. ГАП ШУНДА. ШУНГА АМАЛ ҚИЛГАН ДЕҲҚОН МЎЛЖАЛДАГИ ҲОСИЛНИ ОЛАДИ, ХИРМОНИ БАРАКАЛИ БЎЛАДИ.

ИЮЛЬ—ҒЎЗА ПАРВАРИШИДА ҲАЛ ҚИЛУВЧИ ОЙ

Саратон ўз ишини қилаяпти, олов пуркаб далаларни тандирдек қиздираяпти. Ҳаётбахш қуёшдан, оромбахш сувдан баҳра олаётган мевалар шарбат тўплаяпти, чиллакилар чумак ураяпти, хандалаклар чиқаяпти. Пахтакор ҳам ғўзасининг ривожини дастлабки шоналарни, гулларни кўриб беҳад қувонмоқда. Тажрибакор, жонкуяр деҳқон ишини билиб қилаяпти, ғўза сув деса сув бераяпти, культивация қил деса қилаяпти, ўғит бер деса бераяпти. Хуллас, ғўзани авайлаб, унинг ҳар бир тупини ўз фарзандидек парвариш қилаяпти.

Июль ойи бошланди. Ҳал қилувчи дамлар келди. Ҳосилга-ҳосил қўшиш, тугунчаларни гулга, гулларни бўлиқ кўсакларга айлантириш учун кураш бошланди. Ҳа, мўл ҳосил кўтараман деган деҳқон энди зўр берадиган пайт келди. **Июлда ҳосил бўлган тугунча кўсакка айланади. Бу кўсаклар август ойи охирида ва сентябрда пишади.**

Ҳар гектар ерда камида 100 минг тупдан кўчат сақлаб қолайлик деган шиор ўртага ташланди. Бу шиорнинг мағзини чаққан деҳқон, ҳар туп кўчатни авайлаб, кўз қорачиғидек сақлайди. Ахир ўйлаб кўрсак, ҳосил кўчатдан олинади-да! Кўчат қанча кўп бўлса, хирмон шунчалик баракали бўлади.

Кўчатни ҳосил етилгунча бут сақлаб қолиш ҳаммадан аввал механизаторга, қолаберса сувчига боғлиқ. Она ўз фарзандини меҳр билан ҳеч қаерига шикаст етмасин деб, ардоқлаб ўстирганидек механизатор ҳам ҳар туп ғўзани кўзқорачиғидай сақлаб, парвариш қилса агрегатини эҳтиёт билан бир меёрда юргизиб, кўчатга шикаст етказмаса, ғўзалар соғлом боладек бақувват бўлиб ўсади, йиғим-теримгача мўлжалдаги кўчат бўлади. Шунга амал қилган деҳқон мўлжалдаги ҳосилни олади, хирмони баракали бўлади. Янгиер районидаги 1-«Боёвут» совхозининг механизаторлари, сувчилари айниқса ғайрат кўрсатмоқдалар. Июль ҳосил тўплашда ҳал қилувчи ой эканлигини яхши тушунган бу азаматлар ғўзани қондириб суғориб, вақтида культивация қилмоқда. Совхознинг Социалистик Меҳнат Қаҳрамони ўртоқ Ш. Бозорова бошлиқ бригадаси 162 гектар ерининг ҳар гектаридан 40 центнердан ҳосил топшириш учун курашиб, айниқса яхши натижага эришмоқда. Бригаданинг С. Абибуллаев, С. Шукруллаев, А. Ҳайдаров сингари механизаторлари ҳар туп ғўзани кўзқорачиғидай асраб парвариш қилмоқдалар. «Мирзачўл» совхози 2-бўлимининг моҳир механизатори ўртоқ Қодир Раҳимов ҳам ғўзаларни культивация қилишда бошқаларга намуна бўлмоқда.

Сув ғўза томирига қон, унга ҳаёт бахш этади. Иш билармон, тажрибали сувчи ғўзанинг ривожига-ривож қўшади, мўл ҳосил учун мустаҳкам замин яратади. Комсомол районидаги Фрунзе номли колхознинг сувчиси Уммат Бойзоқов ишнинг кўзини биладиган ана шундай сувчилардан. У билан суғориш ҳақида суҳбатлашиб қолсангиз оқилона гапларни айтиб беради. «Юрагингиз куйиб ташна бўлиб турганингизда бир пиёла муздек сув ичсангиз қанчалар роҳатланасиз, — дейди Уммат ака. Ёки ташна бўлсангизда, сув бўлмаса, киши қанча қийналишини кўз олдингизга келтиринг! Ҳа, ғўза ҳам шундай, саратон қуёши тиғида харсиллаб қолган ғўза оқшомда таралган сувдан баҳраманд бўлса қаддини ростлайди, енгил нафас олади. Сувчи ғўзанинг табиби дейдилар. Ҳақиқатан ҳам шу табиб ғўзани маромида қондириб суғорса бир куннинг ўзидаёқ тўрт энлик ўсади, шонасига-шона, гулига-гул қўшилади. Бунинг учун сувчи зийрак ва бардошли бўлиши керак.

Ҳар бир суғоришдан кейин қатор оралари ўз вақтида юмшатилсин. Культивация қанчалик сифатли ўтказилса ҳосил шунчалик ошади. Тупроқнинг қотиб қолишига мутлақо йўл қўймайлик, тупроқ қотиб қолса, ғўза тугунчаларини тўкиб юборади.

Бегона ўт ғўзага ўз номи билан бегона. У ғўзанинг ҳам озиғига, ҳам сувига баббаравар шерик бўлади, ғўза ниҳолларининг ўсишини сусайтиради, ўсимликнинг «жони»ни олиб қўяди. Ўт ичида қолиб кетган ғўзаларни кўрсангиз ачинасиз. Чунки ғўзага берилган ўғитни, сувни бегона ўт бемалол туя қилиб семириб ётипти. Бунинг устига бегона ўт ғўзани сиқиб, холдан тойдиради. Ғўза учун, айниқса ғумай хавфли. Агар ғумай ўз вақтида илдизи билан йўқотилмаса ерга чуқур илдиз отиб, ғўза илдизларининг эркин ривожланишига имкон бермайди. Чиноз районидаги Ленин, Москва, Навоий номли колхозларда ғўзани бегона ўт босиб кетган. Ҳақиқатан ҳам бу колхозларда бегона ўтлар ғўзанинг озуқасига тенг шерик бўлиб, кўчатнинг тинкасини қуритмоқда. Бундай аҳвол Пискент, Оққўрғон ва бошқа районлардаги хўжаликларда ҳам учрайди.

Битта ҳам бегона ўтни далада қўймай ғўзанинг эркин, соғлом ривожланишига, сув ичишига, озиқланишига йўл очиб берган деҳқон кузда юқори ҳосил кўтаради.

Мўл ҳосил етиштираман, деган деҳқон ғўзани ўз вақтида тўйдириб озиқлантиришга катта эътибор беради. Чунки ер хамир бўлса, ўғит хамиртуруш. Хамиртуруш хамирни кўпчитиб, ундан ёпиладиган нонга баракат киритганидек, ғўзага солинадиган ўғит ҳам ўсимликни гуркиратиб, яйратиб ўстиради, ҳосили мўл, кўсаклари бўлиқ бўлади. Агар ота-она ўз фарзандини ёшлигидан бошлаб яхши едириб, яхши ичириб ўстирса, бундай бола бақувват, илиги тўқ бўлиб ўсади. Катта бўлганида унча-мунча касалликларни писанд қилмайди, ҳам жисмоний, ҳам ақлий жиҳатдан яхши камол топади.

Ғўза ҳам бамисоли фарзанддек. Демак, шундай экан, ҳар хил баҳоналар билан ғўзани озиқлантиришни кечга суриш ярамайди. Гуллаб, кўсаклаб, ҳосил тўплашни тўхтатган ғўзага ўғит берсангиз фойдасидан зиёни кўп бўлади. Ғўза ғовлаб кетиб, кўсакларининг очилиши кечикади. **Нормал ривожланаётган майдонлардаги ғўзаларни азотли ўғитлар билан ўғитлаш 15 июлгача тамомланиши мақсадга мувофиқдир.**

Кузу қишнинг аччиқ изғиринларига бардош бериб, ер кўксини тилган, эрта баҳор яхши умид билан шу ерга уруғ ташлаган, саратоннинг ҳозирги жазирама кунларида ғўзасини меҳр билан парвариш қилаётган деҳқон ўз меҳнатини ҳеч қачон зое кетказмайди. Ғўзасини ҳашаротга — зараркунандаларга ем қилиб қўймайди. Ҳашарот ғўзага азоб беради, унинг илдизини кемиради, япроқларини сўлдиради, шона, гул, ҳатто кўсакларнинг ширасини сўриб олади. Бунга йўл қўйиб бўладими, ахир! Вақтида чора кўрилмаса, ҳосилга путур етади. Шундай экан ҳашаротга қарши бетиним кураш олиб борайлик. Унинг кенг тарқалишига сира йўл қўймайлик. Ғўзага дори сепадиган машиналардан, қўл аппаратларидан тўла ва унумли фойдаланишга эришайлик!

Ҳосил тақдири учун курашнинг ҳал қилувчи дамлари келди. **Ҳар бир далада ғўзани табақалаштириб парвариш қилайлик. Қатор ораларини ишлаш, суғориш, озиқлантириш ғўзанинг аҳволига қараб ўтказилсин.**

Партия ташкилотлари далада ишловчилар учун ҳамма маданий-маиший шароитларни яратиб беришлари лозим. Серсалқин жойларда дала шийпонлари ташкил этиб, уни колхозчи ва механизаторларнинг чинакам маънавий дам оладиган жойига айлантирмоқ керак. Бутун кучимиз, ижодимизни КПСС XXII съезди ва Марказий Комитет март Пленумининг тарихий қарорларини амалга оширишга, олинган социалистик мажбуриятимизни сўзсиз бажаришга қаратайлик!

ЎРТОҚ Н. С. ХРУШЧЕВ ИСПАНИЯ КОММУНИСТИК ПАРТИЯСИ РАҲБАРЛИГИ АЪЗОЛАРИНИ ҚАБУЛ ҚИЛДИ

КПСС Марказий Комитетининг Биринчи секретари ўртоқ Н. С. Хрушчев 30 июнда Испания Коммунистик партияси раҳбарлиги аъзолари — Испания Компартиясининг раиси ўртоқ Д. Ибаррури ҳамда Испания Компартияси Марказий Комитети ижроия комитетининг аъзолари И. Гальего ва Р. Мендесон ўртоқларни қабул қилди.

Н. С. Хрушчев ва Испания Компартияси раҳбарлиги аъзолари ўртасида ҳар иккала қардош партияни қизиқтирувчи масалалар юзасидан суҳбат ва фикр олишув бўлди.

Зўр самимият ва ҳамжиҳатлик вазиятида ўтган суҳбат вақтида Н. С. Хрушчев испан халқининг Франко режимига қарши мардона курашига қардошларча бирдамлик туйғусини билдирди. Ана шу курашда демократик ва антифашист кучларнинг биринчи сафларида Испаниянинг шонли Коммунистик партияси бормоқда.

Суҳбатда КПСС Марказий Комитетининг секретари ўртоқ Б. Н. Пономарёв иштирок этди. (ТАСС).

ТАСС АХБОРОТИ

1962 йил 30 июнда Совет Иттифоқида Ернинг навбатдаги сунъий йўлдоши «Космос-6» муваффақиятли равишда орбитага чиқарилди. Бу йўлдошда ўрнатилган илмий аппаратлар ТАСС томонидан шу йил 16 мартда эълон қилинган программага мувофиқ космик фазони татқиқ қилишни давом эттиради. «Космос-6» йўлдошнинг ичига илмий аппаратлардан ташқари кўп каналли радиотелеметрик система ва траекторияни ўлчамоқ учун радиотехника асбоблари ўрнатилган. Йўлдошда ўрнатилган қисқа тўлқинли передатчик 90,0233 мегагерц частотада ишлайди.

Дастлабки маълумотларга қараганда, йўлдош ҳисоблаб қўйилган орбитадан кам фарқ қиладиган орбита бўйлаб учиб бормоқда. Йўлдошнинг Ер атрофини ҳар сафарги айланиб чиқиш даври 90,6 минутга тенг, орбитанинг экватор сатҳига оғиш бурчаги 49 градус, орбитанинг Ер юзасидан энг кўп узоқлашуви 360 километрни ташкил қилади, энг кам узоқлашуви 274 километрга тенг. Йўлдошдаги телеметрик аппаратлардан олинган маълумот ундаги системаларнинг ҳаммаси нормал ишлаб турганлигидан далолат бераётир. Координация-ҳисоблаш марказига телеметрик ахборот, шунингдек «Маяк» передатчигидан радиосигналлар қабул қилинаётганлиги тўғрисидаги маълумотлар келиб турибди.

ДЎСТЛИК ВА ЎЗАРО ИШОНЧ ЎСМОҚДА ВА МУСТАҲКАМЛАНМОҚДА

МОСКВА, 30 июнь. (ТАСС). Н. С. Хрушчев ва Л. И. Брежнев ўртоқлар Гана Республикасининг президенти доктор Кваме Нкрумага телеграмма юбориб, дўстона Гана ҳукумати ва халқини миллий байрам — республика куни билан самимий табрикладилар ва ҳар иккала мамлакат ўртасидаги дўстлик ва ўзаро ишонч йил сайин ўсиб ҳамда мустаҳкамланиб бораётганлигини зўр мамнуният билан қайд қилдилар.

Улар президентга ва бутун Гана халқига бахт-саодат, сиҳат-саломатлик ва равнақ топган Ганани вужудга келтириш йўлидаги олижаноб куч-ғайратида, Африкани мустамлака занжиридан батамом озод қилиш ва умумий тинчликни мустаҳкамлаш учун курашда янгидан-янги катта муваффақиятлар тиладилар.

Тошкент шаҳар 41-Тўқимачилар сайлов округидан Эргаш Юсуповни Ўзбекистон ССР Олий Совети депутатлигидан чақириб олиш юзасидан ўтказилган овоз бериш натижалари ҳақида округ комиссиясининг

АХБОРОТИ

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг 1962 йил 27—28 июндаги Фармонига мувофиқ Тошкент шаҳар 41-Тўқимачилар сайлов округи сайловчиларининг Ўзбекистон ССР Олий Советининг депутати **Эргаш Юсуповни** чақириб олиш юзасидан йиғилиши ўтказилди.

Округ комиссияси чақириб олиш юзасидан ўтказилган йиғилиш материалларини қараб чиқиб, йиғилишларда 13 минг 614 сайловчи ёки 1959 йил 1-Мартдаги сайловларда қатнашган сайловчиларнинг 74,8 проценти қатнашганлигини аниқлади. 13 минг 613 сайловчи ёки сайловчиларнинг 99,99 проценти чақириб олиш учун овоз берди.

Округ комиссияси шуларга асосланиб ва Ўзбекистон ССР Олий Советининг депутатини чақириб олиш ҳақидаги Қонуннинг 10-моддасига мувофиқ маълум қиладики, Тошкент шаҳар 41-Тўқимачилар сайлов округидан Ўзбекистон ССР Олий Советига депутат **Эргаш Юсупов** чақириб олинган деб ҳисобланади.

ОКРУГ КОМИССИЯСИ.

Чиноз районидаги «Қизил Октябрь» колхозининг ўртоқ Эгамқул Ўтапов бошлиқ тюпкочи звеноси 48 гектар ерининг ҳар гектаридан 35 центнердан ҳосил топшириш учун курашмоқда. Гуллаб, ҳосил тугаётган ғўзаларни звено бошлиғининг ўзи культивация қилмоқда. Суратда: культивация пайти. Доирада звено бошлиғи — механизатор ўртоқ Эгамқул Ўтапов.

М. Устабобоев фотоси.

ИШЧАН ХИМИЗАТОР

Химизатор ўртоқ Ҳасан Ҳалиловнинг номини Қуйи Чирчиқ районидаги Красин номли колхоз аъзолари ҳурмат билан тилга оладиган бўлишди. Бунинг боиси шундаки, у жуда зийрак химизатор. Агар бирор картада ҳашаротлар пайдо бўлганини пайқаб қолса борми, дарҳол уларни қириб ташлашга ошиқади. Яқинда ўртоқ Абдулҳай Муҳаммаджонов бошлиқ бригаданинг 20 гектарлик пайкалида шира пайдо бўлабошлагани аниқланди. Бригада аъзолари ҳосилга путур етказиши мумкин бўлган бу хавфнинг олдини олиш мақсадида ўртоқ Ҳалиловга мурожаат қилишди. Ишчан химизатор вақтни ўтказмасдан дарҳол бригадага етиб келиб, келажакда катта зарар келтириши мумкин бўлган хавфнинг олдини олди.

— Одатда мен, — дейди ўртоқ Ҳалилов, — дориларни эрта тонгда сепаман. Чунки тунда ғўза баргларига тушган шабнам дорининг яхши ёпишиб қолишига ва қаттиқ таъсир кўрсатишига ёрдам беради. Шабнам кўтарилиб кетгач дори сепган химизатор ютқизади. Нега деганда, сепилган дори ғўза баргларига ёпишмай эгатларга тушиб кетаверади.

Ишчан химизатор ўртоқ Ҳалилов шу пайтга қадар Ислом Алиев ва Абдулҳай Муҳаммаджонов ўртоқлар бошчилик қилаётган бригадаларнинг 40 гектардан ортиқроқ еридаги ғўзаларни шира ва бошқа ҳашаротлардан тозалади. Шу кунларда у янги зараркунандаларнинг пайдо бўлиши ва тарқалишининг олдини олиш учун йўл ёқалари ҳамда карта чеккаларидаги ёввойи ўтларга заҳарли дорилар сепмоқда.

Ўртоқ Ҳасан Ҳалилов ўз ҳунари билан пахтадан мўл ҳосил етиштириш учун олиб борилаётган курашга муносиб ҳисса қўшяпти.

Қ. СОБИРОВ.

С—4727 ПАХТА НАВИНИНГ АГРОТЕХНИК ХУСУСИЯТЛАРИ

КПСС XXII съезди тарихий қарорларини ҳаётга татбиқ этиш пахтакорлар учун биринчи навбатда «оқ олтин»дан юқори ҳосил етиштириш, пахтачиликни комплекс механизациялаш ва ҳосилнинг таннархини арзонга туширишн учун курашдан иборатдир.

Ҳар бир гектар ердан олинадиган ҳосилни иложи борича ошириш учун ўстирилаётган ғўза навининг хусусиятларини билиш керак. Бу йил Тошкент ва Самарқанд областининг кўпчилик колхоз ва совхозларида, Қорақалпоғистон АССРнинг асосий экин майдонларида С—4727 навидаги пахта ўстирилмоқда. Бу нав Қозоғистон, Қирғизистон ва Туркманистонда пухта синаб кўрилмоқда.

С—4727 нави — бошқа навларга нисбатан ҳали янги, 1951 йилда селекция ва уруғчилик институти томонидан яратилган. Юқори Чирчиқ райони С—4727 навини экиб, 1960 йилда 17 октябрда, 1961 йилда эса 10 октябрда пахта тайёрлаш йиллик планини муддатидан анча илгари бажарди. Бу районда 1960 йилда С—4727 навидаги чигит 3 минг 133 гектар ерга экилди ва ҳар гектар ердан ўрта ҳисобда 30,8 центнердан «оқ олтин» ҳосили кўтарилди. «Политотдел» ва «Правда» колхозлари йил сайин гектар бошига 40—45 центнердан ҳосил етиштириб келмоқдалар. Республикамизнинг С—4727 навини экаётган кўпгина колхоз ва совхозлари ўтган йили жуда юқори кўрсаткичларга эришдилар.

С—4727 навининг бошқа навларга нисбатан қимматли томони шундаки, катта-катта кўсаклар тугиши ва юқори ҳосил бериши билан биргаликда тез пишиб етилади. Бу навдаги ғўза кўсагининг катталиги жиҳатидан 108-Ф навидан қолишмайди; 8—10 кун илгари етилиб, тезпишарлиги жиҳатидан 108-Ф дан ўзиб кетади. С—4727 навидаги пахта чигитини экқан хўжаликлар 108-Ф навидаги пахта чигитини экқан хўжаликларга нисбатан давлатга 20—25 процент кўп биринчи сортли пахта сотадилар. Бундан ташқари бу навдаги пахтадан 108-Ф навли пахтага нисбатан 2—2,5 процент кўп тола чиқади.

С—4727 навли пахтанинг толаси технологик хусусиятлари жиҳатидан тўқимачилик саноати талабларининг бешинчи типига киради. Ундан кенг ассортиментли газламалар тайёрланади.

С— 4727 навининг агротехникаси 108-Ф навининг агротехникасидан кам фарқланади. Лекин шуни ҳам унутмаслик кераккки, бу пахта ғўзаси (айниқса ривожланишнинг биринчи даврида) сув талаб бўлади. Бу ғўзани парвариш қилишда агротехник тадбирларни унинг биологик хусусиятларини ҳисобга олган ҳолда амалга ошириш зарур. Яна қайтариб айтамизки, бу нав тезпишар, экилишидан токи пишиб етилгунига қадар қисқа муддатлар ичида ривожланишнинг ҳамма фазаларини ўтайди. Шунинг учун ғўза парвариши чўзиб юборилмасдан эрта муддатларда тугалланиши зарур.

Ҳозирги пайтда асосий эътиборни суғоришга қаратмоқ даркор. Бу йил сувнинг камчилигини эътиборга олиб бирор кунни ҳам беҳудага ўтказмаслик, оммавий суғоришларни орқага сурмаслик лозим.

Сувни фақат жўяклардан чумоли қадам билан жилдиратиб оқизинг. Бор сувни иложи борича тежаб-тергаб сарфлаш, қатор ораларини юмшатишни суғоришдан сўнг ер етилиши биланоқ ўтказиш, ернинг қақраб кетишига сира йўл қўймаслик — муҳим вазифадир. Сизот сувлари чуқур бўлган кулранг тупроқли ерларни вегетацион муддат давомида 5—6 марта суғориш талаб этилади. Июль ойи давомида бир суғориш билан иккинчи суғориш ўртасидаги вақт 12—15 кун бўлиши керак. Бу йилнинг метеорологик шарт-шароитларига қараб суғориш ишларини сентябрнинг биринчи ярмида тугаллаш керак. Бунда ғўзанинг чанқаб қолмаслиги ва ҳосилнинг ўз вақтида пишиб етилишини кўзлаган ҳолда иш тутилади. Далалар ёввойи ўтлардан тозаланган ва нам ҳолда бўлиши керак.

Иккинчи озиқлантириш ғўзалар ёппасига шоналаётган даврда, учинчиси эса ёппасига гуллаш ва ҳосил тугиш даврида ўтказилади. Минерал ўғитлар солишни 15—20 июлда тугаллаш керак. Тажриба шуни кўрсатаяптики ғўза парвариши устидан қаттиқ контроллик ўрнатилган, барча агротехника тадбирлари далаларнинг хусусиятлари ва ўсимликнинг аҳволи ҳисобга олинган ҳолда амалга оширилган хўжаликларда пахтадан катта хирмон кўтарилмоқда. Областимизнинг колхоз ва совхозларида ғўза парвариши ана шундай пешқадам хўжаликлардан намуна олиб ўтказилса, бу йил зиммага олинган социалистик мажбурият сўзсиз бажарилиши мумкин.

С—4727 навли пахтанинг авторлари: Б. СТРАУМАЛ, қишлоқ хўжалик фанлари кандидати, А. ТИШИН, илмий ходим.

ДАЛАЛАРДАН ДАРАКЛАР

ПИСКЕНТ. Ўртоқ А. Муродов бошлиқ бригада Хрушчев номли колхозда пешқадамликни қўлдан бермаяпти. Она-Ватанга 225 тонна пахта етказиб беришга аҳд қилган бригада аъзолари ҳозирги кунга келиб 75 гектар майдондаги ғўзаларни бир текис шоналатиб олишга муваффақ бўлдилар. Дастлаб шона кўрсатган ғўзалар бирин-кетин гуллайбошлади.

Л. Байрамов.

СИРДАРЁ. Сувчилардан А. Холов, Т. Хидиров, Ҳ. Нусратов ва А. Ҳамроев ўртоқлар Карл Маркс номли колхознинг биринчи бригадаси аъзолари ўртасида катта ҳурмат қозонмоқдалар. Улар ҳар туп ғўзани қондириб суғориб кунлик топшириқни 1,5—2 ҳиссага етказиб адо этаётирлар. Ҳозир улар сув тараётган пайкаллардаги ғўзалар гуллай бошлади.

Ф. Тоғаймуродов.

ЯНГИЕР. «Фарҳод» совхозининг 3-бўлимига қарашли ўртоқ Ў. Турсунов бошлиқ бригадада иккинчи комплекс парвариш тугалланай деб қолди. Бригада механизатори ўртоқ С. Турдиев мавсум давомида 1000 гектар ерни культивация қилишга сўз берган. Ҳозир у кунига 8—9 гектар ерни қўлдан чиқармоқда.

Шунингдек районидаги Карл Маркс номли колхознинг кекса коммунист ўртоқ Ш. Худойқулов бошлиқ бригадасида ҳам ғўза парвариши авж олдириб юборилди.

А. Боймуродов,
И. Умматов.

ЎРТА ЧИРЧИҚ. «Коммунизм» колхозининг 600 гектардан кўпроқ майдонидаги ғўзалар текис шонаалади. Пахтакорлар шу кунларда қолган ерлардаги ғўзаларни ҳам ёппасига шоналатишга, шоналарни эса гулга айлантиришга ҳаракат қилишмоқда.

«Ленин йўли» колхозининг ўртоқ А. Адинаев бошлиқ бригадасида ишлаётган механизаторлардан А. Тожибоев ва А. Йўлдошев ўртоқлар кунига 12—13 гектар майдонни сифатли культивация қилишга эришмоқдалар. Свердлов номли колхознинг П. Тўхтаев, О. Зокиров ва Н. Ҳолмирзаев ўртоқлар бошлиқ бўлган бригадаларида ғўзанинг учинчи парвариши тамомланай деб қолди. Эрта-индин бу бригадаларнинг ғўзалари бир текис гулга киради.

Ш. Ҳолмуҳамедов,
И. Суярқулов,
Б. Содиқов.

ҒАЙРАТГА ҒАЙРАТ ҚЎШИБ

Бизнинг колхоз энди қаддини ростлаб келаётган хўжалик. Ҳали мақтана оладиган ишларимиз йўқ. Лекин меҳнатсевар, фидокор колхозчиларимиз билан ҳар қанча мақтансак ва фахрлансак арзийди.

Биз 1600 гектар ерга чигит экиб давлатга 3200 тонна пахта сотиш мажбуриятини олганмиз. Шу мақсадга эришиш учун колхозчиларимиз аввал баҳордан бери озмунча тер тўкмадилар. Чигит экилгандан кейин ғўзани ўтдан тозалагунча, ягана қилгунча, айниқса, бу йил катта қийинчиликлар юз берди. Ишимизда жиддий камчиликлар бўлди. Бўкалик мусобақадошлар ўз вақтида камчиликларимизни ҳаққоний танқид қилдилар. Бу камчиликларни бартараф қилиш учун фойдали маслаҳатлар бердилар.

Колхозчиларимиз шу камчиликларни бартараф қилиш учун астойдил ишладилар. Айниқса ғўзаларни ўтдан тозалашда жонбозлик кўрсатдилар. Лекин ғўзалар шоналаб ўзини кўрсатган, энди ишимиз тузук бўлиб қолган пайтда кутилмаган табиий офат юз берди. 24 май куни 615 гектар ғўзамизни дўл уриб кетди. Аммо колхозчиларимиз бу табиий офатдан кейин саросимага тушиб қолмадилар. Қисқа муддатда қайтадан чигит экилди. Биз, вақт анча кечикиб қолганини ҳисобга олиб 615 гектар ерга эртапишар С-4727 навли чигит экдик. Ҳозир бир текис униб чиққан бу ғўзалар шоналаб қолди.

Чигитни қайта экишда Абдиманноп Турдиматов, Йўлдошхўжа Содиқов, Мирза Жамоатов, Умарали Умидов, Ўринбой Жўраев ўртоқлар бошлиқ бригада аъзолари айниқса уюшқоқлик билан ишлаб табиий офатни енгдилар.

А. Турдиматов, У. Умидов, М. Жамоатов ва бошқа ўртоқлар бошлиқ бригада аъзолари йил бошида ҳар гектар ердан 25 центнердан ҳосил етиштириш мажбуриятини олган эдилар. Уларнинг ғўзаларини юз процент дўл урган бўлса ҳам йил бошидаги аҳдларидан қайтганлари йўқ. Чунки уларнинг кўчатлари текис, ғўзалари яхши ривожланмоқда. Барча майдондаги ғўзалар тўла озиқлантирилди. Культивация ва суғоришни яхши ташкил этдилар. Қайта чигит экилган ерларда ғўзани бир текис ундириб олишда сувчиларнинг роли катта бўлди. А. Усмонов, Ш. Пўлатов, С. Усмонов, Х. Шодиев, А. Эгамбердиев, А. Ризаев, А. Исоқов, С. Жамоатов ўртоқлар сингари сувчилар моҳирлик билан сув қўйиб, колхоз ишига яхши мадад бермоқдалар.

Шу кунларда колхозимизда ғўзанинг учинчи парвариши тугалланай деб қолди.

Колхозчиларимиз ғайратли ва меҳнатсевар. Улар КПСС Марказий Комитетининг қишлоқ хўжалигини ривожлантиришга қаратилган қарорларини бажаришга ўз ҳиссаларини қўшиш учун ҳормай-толмай ишлайдилар.

Т. ХУДОЙБЕРДИЕВ,
Пискент районидаги «Коммунизм» колхозининг раиси.

Гўшт, сут кўпаяди

ЯНГИЕР. **(Ўз мухбиримиздан).** 1-«Боёвут» совхозида пахтачилик билан бирга чорвачиликни ҳам кенг ривожлантиришга катта эътибор берилаяпти.

Совхоз чорвадорлари КПСС Марказий Комитети ва СССР Министрлар Советининг барча қишлоқ хўжалик меҳнаткашларига қарата чиқарган Мурожаатига жавобан янада унумли меҳнат қилмоқдалар. Мурожаат фермаларда муҳокама қилинди ва янги мажбурият олинди. Илгари 410 тонна гўшт топширишга қарор қилинган эди. Совхоз чорвадорлари ўз имкониятларини ҳисоблаб чиқиб, бир йилда давлатга топшириладиган гўшт нинг миқдорини 420 тоннага етказишга аҳд қилдилар.

Гўшт етиштиришни кўпайтириш соҳасида дастлабки ютуқлар қўлга киритилди: 220 тонна гўшт топширилиб, ярим йиллик план ортиғи билан бажарилди.

Совхозда соғин сигирлардан тобора кўп сут соғиб олинмоқда. Давлатга 720 тоннадан ортиқ сут сотилиб, ярим йиллик план бажарилди.

— Гўшт, сут харид нархларининг оширилганлиги туфайли совхозимиз чорвадорлари 35 минг сўм фойда кўрадилар, — дейди директор ўртоқ Қ. Рашидов,—партия ва ҳукуматимизнинг бу ғамхўрлигига жавобан янада унумли меҳнат қиламиз.

Чорвадорларнинг ютуғи

КПСС Марказий Комитети март Пленуми қарорларини амалга ошириш учун курашаётган Қуйи Чирчиқ районининг меҳнаткашлари давлатга сут сотиш ярим йиллик планини муддатидан илгари 100,4 процент қилиб адо этдилар. Пландаги 1879 тонна ўрнига 1887 тонна сут сотилди. Ярим йиллик гўшт сотиш плани эса 108,3 процент қилиб бажарилди. Район чорвадорлари йиллик тухум сотиш давлат планини 100,1 процент қилиб бажардилар.

Соғин сигирлардан кўплаб сут соғиб олишда райондаги Димитров номли, «Ленинград», Энгельс номли колхозлар, 2-виночилик-боғдорчилик ва «Ўзбекистон ССР беш йиллиги» совхозларининг чорвадорлари яхши кўрсаткичга эришдилар.

Район меҳнаткашлари социалистик мусобақани янада авж олдириб гўшт, сут, жун сотиш йиллик планларини муддатидан олдин бажариш учун курашмоқдалар.

ПАРТИЯ ТЕМАСИДА

ҲАММА ИШ УЧУН КОММУНИСТЛАР ЖАВОБ БЕРАДИЛАР

Коммунистнинг тақдири

Худойберди Шерматов ишлаб турган касалхонаға бориб, қучоқ-қучоқ протоколлар, қарорлар, маълумотномалар билан танишиб чиқдик. Бу жонсиз қоғозларга нималар битилмаган дейсиз! Лекин касалхонада қимирлаган жоннинг ҳаммаси «Шерматов олтин йигит эди, ажойиб жамоатчи, жонкуяр врач, қўрқмас дружиначи эди. Унинг бошига дружина советининг раиси бўлмаганда бундай савдолар тушмаган бўларди» деган фикрни баён қилишди. Касалхонанинг бош врачи Қодир Ғафуров, партия ташкилотининг секретари Латиф Шариповлар билан суҳбатлашсангиз ҳам «Худойберди ёмон йигит эмас эди-ю... лекини бор-да» деб охирини чўзиб қўйишади.

Ҳурматли редакция! Яқинда мен ишлаб турган касалхона бошланғич партия ташкилотида менинг шахсий ишим шошилинч равишда кўрилиб, мени партиядан ўчиришди. Бунда партия Устави талабларига риоя қилинмади. Шу сабабли аҳволни ҳар тарафлама чуқур текшириб, ҳақиқат қилишингизни сизлардан сўрайман.

КПСС аъзоси Х. ШЕРМАТОВ.

Хизматчилар Шерматовни яхши одам эди дейишади, раҳбарлар бўлса ёмон дейишади, протоколларда бошқача фикрлар қайд қилинган. Хўш, буларнинг қайси бири тўғри?

Маълум бўлишича, 1959 йилда касалхонада тузилган дружиначилар советига Х. Шерматовни раис қилиб кўтарганлар. Халқ, давлат мулкини қўриқлаш, тартибсизликларга қарши курашда азамат дружиначилар яхши ишлар қилишган. Дружиначилар касалхонада тартиб ўрнатиш соҳасида жон куйдириб ишладилар.

— Сал уёқ-буёққа қараб юрилсин! — деб пичинг қилди бир куни бош врач Ғафуров.

Шу йилнинг 11 мартида дружиначилар касалхона ихтиёридаги цех бошлиғи Баграмовни 20 метр дермептен ўғирлаб турган пайтда қўлга туширганлар. Бу раҳбарларга унчалик ёқиб тушмади. Шунинг учун ўғрини виговор бериш йўли билан бир амаллаб ҳимоя қилмоқчи бўлишди. Дружиначилар норози бўлгач, иш ўртоқлик судига ўтган. Лекин бундан ҳам натижа чиқмади. Дружиначилар норози бўлиб, юқори ташкилотларга ариза беришган. Шундан сўнг касалхона раҳбарлари оёғи куйган товуқдек ҳар томонга югуриб қолишди. 8 апрель куни Ҳамидовнинг уйига шикоятчилардан Шерматов, Ашуров, Халилов ўртоқлар таклиф этилган. Ғафуров «ярашув оши» тортмоқчи бўлган. Коммунист дружиначилар бундан бош тортишган.

Шундан кейин иш яна чаппасига кетади.

— Хотинингдан ариза тушганидан хабаринг борми? — деб гап бошлайди Шарипов. — Тақдиринг бизнинг қўлимизда эканлигини биласанми?

Чиндан ҳам бир ой аввал Шерматовнинг хотини Х. Собировадан ариза тушган. Лекин бу ариза то Шерматов партиядан ўчирилган кунгача на бюрода, на партия мажлисида кўрилмай, Шариповнинг пўлат сандиғида жуда эҳтиётлик билан сақланиб келган.

Маълум бўлишича, касалхона раҳбарлари Шерматовни партиядан ўчиришга келганда шундай шошиб қолганларки, ҳатто комиссия юбориб Собированинг аризасини тўғри-нотўғрилигини текширишга ҳам улгиришмаган. Қўни-қўшнилар билан, Шерматовнинг ота-онаси билан суҳбатлашиб ҳақиқатни аниқлашни ҳаёлларига ҳам келтиришмаган. Собирова бундан ўн ой аввал эрини, қайнона-қайнотасини ёмонга чиқариб, ўзи кетиб қолган. Ўтган йилнинг 12 декабрида эса қишлоқ Советининг вакиллари иштирокида ҳеч қандай даъвои-жанжалим йўқ, деб моли-мулкини ҳам олиб кетган. Собирова олий маълумотли педагог, ёшларга коммунистик тарбия беради. Кексаларни ҳурмат қилиш, ёрдамга муҳтож бўлганда ёрдамлашиш ҳақида узундан-узоқ лекциялар ўқийди. Лекин нима учундир ўзи бу масалада принципиаллик кўрсатмаган. У, эскиликка берилган ота-онанг олдидан кетсанг турмуш қураман, бўлмаса юзингни ҳам кўришга тоқатим йўқ, деб Шерматовга ультиматум топширган. Ваҳоланки, йигитнинг онаси кексайиб, мункайиб қолган. У касал, тўшакда ётипти. Отаси эса иккинчи группа инвалид, ҳеч нарсага ярамайди. Иккови ҳам ёрдамга муҳтож. Бунинг устига уларнинг Шерматовдан бошқа қарайдиганлари йўқ. Уларни шу аҳволда ташлаб чиқиб кетиш бағри тош кишининг иши бўлар эди. Ёрдамга муҳтож бўлган кексаларга ёрдамлашиш ўрнига, шахсий ҳаловатини кўзлаб, улардан юз ўгирувчи Собировани партия ташкилоти нима учун қаттиқ ёқлаётганига биз ҳеч тушуна олмадик. Йўқ, Шерматовнинг партиядан ўчишига сабаб бўлган нарса бу оиласидаги келишмовчилик эмас. Агар келишмовчилик бўлганда, унда нима учун ҳеч қандай айбсиз бўлган Шерматов жазоланиши керагу, сувни лойқатиб ҳаммани овораю-сарсон қилиб қўйган Собировани четлаб ўтиш керак!

Тўғри, юқорида қайд қилганимиздек, протоколларда Шерматов хотинини урган, касалга нисбатан бепарво бўлган деган сўзлар ёзилган. Воқеаларни синчиклаб ўрганилганда Шерматов хотинини мутлақо урмаганлиги маълум бўлди. Шерматовга касалга нисбатан бепарво бўлди, деб қўйилган айб ҳам мутлақо туҳматдан иборат. Чунки Шерматов, бизнинг фикримизча, касал Аҳмедовга касали аниқлангунча пала-партиш дори бермай, жуда тўғри иш қилган ва шу йўл билан касалнинг ҳаётини сақлаб қолган. Мантиқсизликни қарангки, шахсий жасорат кўрсатиб, касалнинг ҳаётини сақлаб қолган Шерматовни партиядан ўчиришибди-ю, лекин бепарволиги туфайли касал Абдураҳмоновнинг бевақт ўлимига сабабчи бўлган врач Б. С. Цаткинга лаганбардорликни жойига келтиргани учун ташаккурнома эълон қилишипти.

Шерматовни партиядан ўчириш жуда зудлик билан, «оператив усулда» ташкил этилган. Бир неча соат ичида ҳам бюро мажлисини, ҳам очиқ партия йиғилишини юмалоқ ёстиқ қилиб ўтказиб юборишган. Район партия комитетининг секретари Тершукова, райкомнинг бюро аъзоси Азизхонов, прокурор Тойжонов ўртоқлар ишни юзаки ҳал қилганлар, партия ташкилоти секретари Шариповни нотўғри йўлдан бораётганини кўра билатуриб, уни тўхтатиш ўрнига «бўш келма, қўрқсанг биз бор» деб далда бериб турганлар. Ҳатто битта-яримтаси аввалдан ўйланган планни бузиб қўймасин, деб ўртоқ Азизхонов мажлис раислигини ўз қўлига олган.

— Бу партия Уставини бузиш эмасми? — деб сўрадик Тершуковадан.

Худди мана шу ерга келганда ўртоқ Тершукова ҳам бош врач Ғафуровнинг «обрўсини сақлаб қолиш» учун борганлигини яшира олмади. Район прокурори ўртоқ Тойжоновнинг сўзлаган нутқи ҳам жуда характерли. Прокурор хотинини кинога олиб бормагани учун Шерматовни партиядан ўчириб, жиноий-жавобгарликка тортишни тавсия этибди-ю, лекин бу ерда авж олган ўғирлик ҳақида нима учундир бир оғиз бўлсин ҳам сўзлаб ўтишни ўзига эп кўрмапти.

Шерматовни партиядан ўчириш ҳақидаги таклиф овозга қўйилганда 11 коммунист партияда қолдирилсин деб, 12 коммунист партиядан ўчирилсин, деб овоз берган. Бундай натижа «хўжайин»ларни қаттиқ ташвишлантириб қўйган. Қанчадан-қанча ваз-насиҳатлар ўқиб, таклифни яна овозга қўйганлар. Хуллас, ўз мақсадларига эришгунча йиғилишни чўза берганлар. Эртасига касаба союз маҳаллий комитетида ўтказилган мажлис партия мажлисидан ҳам кулгилироқ бўлиб чиққан. Местком аъзосидан 7 киши Шерматовни местком составида қолдиришга, бир киши эса чиқаришга овоз берган. Буни эшитиб Шарипов билан Ғафуровларнинг лабларига учуқ тошиб кетган ва коммунистлардан Горлова, Раҳмонов ўртоқларни чақириб, «Шерматовнинг тарафдори экансанлар, сенларни партиядан ўчирамиз», деб дўқу-пўписалар қилишган.

Шундай қилиб, Шерматовни яккалаб, зарба устига зарба туширавердилар ва оқибат қўлидан етаклаб кўчага чиқарганлар-да:

— Хуш кўрдик энди, дружиначи йигит! — деб қўйганлар.

Аҳвол ана шундай. Хўш, бунга район партия комитети қандай қаради. Бошланғич партия ташкилоти йўл қўйган хатони тузатдими? Райком бошланғич партия ташкилотининг қарорини ўзгартириб, Шерматовни партияда қолдирди, унга шахсий делосига ёзиш шарти билан қаттиқ виговор берди. Лекин касалхона умумий партия йиғилишида қатнашган райком секретари ўртоқ Тершукова ҳам, бошқа бюро аъзолари ҳам масалани чуқур текширмай пала-партиш ҳал қилиб юбордилар. Коммунистнинг тақдирига шошма-шошарлик билан, юзаки қараб бўладими ахир! Касалхонадаги давлат мулкини талон-торож қилаётганларни, уларнинг ҳимоячиларини жазосиз қолдириб бўладими?

Н. ХЎЖАЕВ,
Тошкент революция ва меҳнат шуҳрати клубининг аъзоси, 1919 йилдан КПСС аъзоси.

Р. УСМОНОВ,
Тошкент революция ва меҳнат шуҳрати клубининг аъзоси, 1920 йилдан КПСС аъзоси.

Х. ТЎХТАБОЕВ,
«Тошкент ҳақиқати»нинг махсус мухбири.

Калинин райони.

Тошкентдаги биринчи авторемонт заводи коллективи йиллик планни муддатидан илгари бажариш учун астойдил курашмоқда. Кўпгина ишчилар нормани ортиғи билан адо этяптилар. Суратда: слесарлардан (чапдан ўнгга) В. Скичко, А. Лябих ва А. Қосимов ўртоқлар. Улар топшириқни 120—130 процентдан бажараётирлар.

М. Нуриддинов фотоси.

ЧЎЛ ЛОЧИНЛАРИ

Чигитни қайта экиш осонликча бўлмади. Шу кунларда ғўза қатор ораларига ишлов бераётган Ўрол Эгамбердиев ва Шоназар Эгамбердиевлар тракторнинг қулоғини бураб ўшанда иш кўрсатишди-да, шоввозлар! Бригадада ана шундай меҳнатни жондан севадиган азамат Эгамбердиевлардан 6 киши бор. Фамилиялари бир хил бўлганиданми, ҳойнаҳой, Бектемир уларни «оғайнилар» деб чақиради. Ўрол Эгамбердиев, Очил Эгамбердиев ва Оппоқхон Эгамбердиевалар Гулистон шаҳридан, Шоназар Эгамбердиев ва унинг икки оға-иниси Самарқанд областининг Пойариқ районидан партия чақириғига жавобан «лаббай» деб чўлга келганлардан, Тоштемир Хўжабеков Гулистондан, Карим Мадаминов эса Бўстонлиқ районидан қалб даъвати билан ишга келганлар.

Бектемир ким? Уни танийсизми? Гулистон районида Бектемирни танимайдиган одам камдан-кам деса бўлади. Район комсомол комитетининг собиқ инструктори, комсомол ишларида чиниққан ходим, газеталарда номи тез-тез чиқиб турадиган қишлоқ мухбири Бектемир Соибназаровни-я? Ана шу йигит ҳозир район марказидан 75 километр масофада янги ташкил топган «Правда» совхозининг 2-бўлимида бригада бошлиғи бўлиб ишламоқда. Уни чўлга нима бошлаб келди? Мана билинг:

«Жонажон партиямиз Марказий Комитетининг март Пленуми қарорларига жавобан янги ташкил топган «Правда» совхозига бориб ишлашга қарор қилдим. Менга комсомол йўлланмаси беришларингизни сўрайман». Бектемир район партия комитетига ва район комсомол комитетига берган аризасида ўз мақсадини қисқа ва тушунарли қилиб ёзган эди. Уни қўллаб-қувватлашди.

— Ёшлар бир ёқадан бош чиқариб ишламоқдалар. Ўртоқ Соибназаров меҳнатни тўғри ташкил этаётир. Шунинг учун ҳам ёшлар бригадасининг бошлиғи, айни вақтда совхоз бошланғич комсомол ташкилоти секретари вазифасида жон куйдириб меҳнат қилаётган Соибназаров ишончимизни тўлиқ оқлашига ишонамиз, — дейди совхоз директори ўртоқ Қ. Пўлатов.

Ҳ. ХАЛИЛОВ.

КОЛХОЗЧИЛАРНИНГ ЯҚИН МАСЛАҲАТЧИЛАРИ

Мана бир неча ҳафтадан бери бу уйда аҳлсизлик, ноиноқлик ҳукм сурмоқда. Ҳар куни кечқурун 18 яшарли колхозчи Шовла Бекмуродова ишдан қайтиб келгач, узундан-узоқ гап-сўз ярим кечагача давом этади. Қариндошлари Шовладан «ўша шаҳарликни» эсдан чиқаришни талаб этишарди. Ҳаммадан ҳам кўпроқ Шовланинг онаси кекса Унсун хола бирор дақиқа ҳам тинмай «насиҳат» қиларди:

— Ҳайронман, Бухорбойнинг нимасига қизиқиб қолдинг? У сенинг тенггинг эмас. Институтни битиргач сени эсдан чиқариб юборади, колхозни ҳам ёдидан кўтаради: Маслаҳатларимизга қулоқ солгин, қизим. Мен сенга шундай куёвни топиб берайки:

Менга Бухорбойдан бошқа ҳеч қандай куёв керак эмас, — жавоб беради қиз. — Мен уни яхши кўраман, у ҳам мени севади.

Унсун хола бундай гапларга қулоқ солиб ўтирмади. Амалий «ишга» ўтди. У қизидан яширин равишда Қозоғистондаги ўзининг узоқ қариндошлари билан хат олиша бошлади, қариндошлари эса Шовлага куёв қидириш пайига тушдилар. Шовлаларнинг қўшниси Нурматжон Бойматов бу ишга аралашмаганида бу воқеанинг қандай тугашини ким билардн дейсиз?

Колхоз партия ташкилоти Нурматжонга катта, нозик ва жуда ҳам муҳим вазифани топшириб қўйган эди. Н. С. Хрушчев номидаги колхоз партия комитети шу йилнинг баҳорида унинг зиммасига артель аъзолари ўртасида оммавий-сиёсий ишларни олиб боришни юклади.

— Коммунистлар эътиборидан четда қолган иш бўлмаслиги керак, — деган эди ўшанда колхоз партия ташкилотининг секретари Бурхон Султонов. — Кишилар қандай ишлашаяпти, қандай истиқомат қилишаяпти — шуларнинг ҳаммасидан хабардор бўлиб туриш керак. Биз ҳозирнинг ўзидаёқ келажак, — коммунизм кишисини тарбиялашимиз лозим.

Нурматжон бутун борлиғи билан шу топшириқни бажаришга киришиб кетди. Қўшнилари орасида тарбиявий темаларда тез-тез суҳбатлар ўтказиб турди. У Унсун хола уйида анчадан бери давом этиб келаётган кўнгилсиз воқеадан ҳам хабардор бўлди.

Нурматжон эскилик қолдиқларини, зарарли урф-одатларни ўзида сақлаб келаётган Унсун хола билан бир неча марта ётиғи билан гаплашди, унга ҳозирги замон қоидалари асосида яшаш вақти етиб келганлигини уқтиришга ҳаракат қилди. Аммо Унсун хола уларнинг ҳеч қайсисига қулоқ солмади, ўз қўшниси билан учрашишдан қоча бошлади. Шундан кейин Бойматов ана шу воқеа ҳақида партия комитети йиғилишида гапириб берди. Бу воқеадан хабардор бўлган партком секретари, колхоз раиси ва правление аъзолари Унсун хола билан суҳбатлашиб, унга масалани ҳар тарафлама пухта тушунтириб бердилар. Уларнинг бу ҳаракатлари бекор кетмади. Охири Унсун хола ўз фикридан қайтди.

Бу воқеа Шовла ва Бухорбойнинг тўйи билан тамом бўлди. Бу икки ёш Нурматжондан жуда ҳам миннатдор, у келин-куёвларнинг энг яқин кишиси ва маслаҳатчиси бўлиб қолди...

Коммунист Нурматжон Бойматов ва унинг дўстлари Соғинбой Эсонбоев, Аҳмаджон Қобулов, Носивали Раҳмонов, Чўлпоной Хўжаназарова ва бошқа колхоз агитаторларининг иш тажрибалари ҳақида жуда кўп қизиқ ва бошқаларга ўрнак бўладиган гапларни айтиш мумкин. Аҳоли ўртасида оммавий-сиёсий ишларни олиб боришнинг бу янги формаси яхши натижалар бермоқда. Бундан усталик билан фойдаланаётган колхоз партия ташкилоти ишлаб чиқариш ва айниқса кишиларнинг маиший турмушига оид масалаларни ҳал қилишдаги таъсирини, ролини кучайтирди.

Партия комитети илгарилари ҳам ойлик иш планлари тузиб чиқаётганида колхозчиларнинг турмушига оид масалаларни эсдан чиқармас эди албатта. Аммо ана шу мураккаб нарсанинг барча томонларини қамраб олиш анча қийин эди. Боз устига колхозчиларнинг, айниқса узоқдаги участкаларда яшаётганларнинг кундалик ҳаётига оид айрим масалалар партия комитети аъзоларининг эътиборидан четда қоларди.

Ҳозир эса тамомила бошқача. Бир неча хонадонларда иш олиб бораётган агитаторлар ана шу уйларда истиқомат қилаётган колхозчиларнинг турмушини яхши билишади. уларга ўз таъсирларини ўтказишмоқда, турли хил кўнгилсиз воқеаларнинг олдини олишаяпти, қўшниларнинг аҳил ва иноқ бўлиб яшашларига таъсир кўрсатишаяпти.

Яқинда коммунист Эрали Жўраев ўсимликларни ҳимоя қилиш Янгийўл район станцияси ходимларининг жиноий ишларини очишга ёрдам берди. Шу станция ходими В. Ўрозов ипак қурти боқиш олдидан хонани дезинфекция қилиш учун колхозга юборилган эди. У ўзини қойитмаслик йўлини топди. Хонани дезинфекция қилмасдан жўнаб қолди, аммо «қилган» ишига ҳақ талаб қилди.

Эрали Жўраев В. Ўрозовнинг бу ярамас ишидан хабардор бўлиб қолди. У 52 минг квадрат метр майдон «дезинфекция қилинди» деб, колхозга бу «иш» учун минг сўм бериш ҳақида счет кўрсатган, амалда эса бир квадрат метр майдон ҳам дезинфекция қилинмаган. Ўртоқ Э. Жўраев фирибгарни фош қилди. Кўзбўямачи жиноий жавобгарликка тортилди.

Агитаторлар колхоз ҳаётининг барча томонлари билан чуқур шуғулланишаётган ҳозирги вақтда уларнинг ишлари янада конкретроқ ва таъсирчанроқ бўлиб қолди. Колхозчилар ҳам уларга худди ўзларининг яқин кишилари ва қариндошларидек муносабатда бўлмоқдалар, ўзларини қизиқтирган турли хил масалалар ҳақида улар билан суҳбатлашмоқдалар.

Янгийўл район партия комитети Хрушчев номли колхоз партия ташкилотининг ана шу тажрибасини оммалаштириш учун барча тадбирларни кўрмоқда.

Н. ЯКОВЕНКО.

МАИШИЙ ХИЗМАТ ЯХШИЛАНСИН

(ЛЕНИН РАЙОН ПАРТИЯ КОМИТЕТИНИНГ ПЛЕНУМИДАН).

Яқинда Ленин район партия комитетининг пленуми бўлиб ўтди. Пленумда район меҳнаткашларига маиший хизмат кўрсатиш қандай йўлга қўйилганлиги масаласи муҳокама қилинди. Шу масала юзасидан райкомнинг биринчи секретари ўртоқ В. В. Окунскийнинг доклади тингланди. Докладчи ва музокарада сўзга чиққан ўртоқларнинг сўзидан шу нарса маълум бўлдики, кейинги пайтларда район меҳнаткашларига маиший хизмат кўрсатиш шохобчалари кенгайтирилиб, район меҳнаткашларига савдо хизмати сезиларли даражада яхшиланди.

Лекин бундан ишимизда камчиликлар йўқ деган маъно англашилмаслиги керак. Аҳолига маиший хизмат кўрсатиш шу куннинг талабига жавоб бермайди.

— Кейинги пайтларда пассажирларга хизмат кўрсатиш бизда анча яхшиланди, — дейди Тошкент аэропортининг бошлиғи ўртоқ Н. Ваҳобов. — Кўпгина жойларда, шу жумладан Янгийўл, Олмалиқ, Чирчиқ шаҳарларида, Тўйтепа посёлкаси ва бошқа жойларда билет сотиш кассалари ташкил этилди. Тошкент аэропорти гўзал ва кўркам жой бўлиб қолди. Лекин ишимизда камчиликлар ҳам бор. Аэропортдан исталган нарсани топиш қийин. Шаҳар ювелирторги зарур маҳсулотларни бизга жуда кам юбораяпти. Аэропорт яқинида меҳмонхона қурилабошлаганига анча бўлди. Лекин қурилиш ишлари суст боряпти.

Пленум қатнашчиси, Ленин номидаги якка буюртмаларни қабул қилувчи фабрика директори ўртоқ В. Г. Лёкшина бундай деди:

— Сўнгги вақтларда ишимиз бирмунча яхшиланди. Аҳолидан кўпроқ буюртмалар тушмоқда. Июнь ойида 900 га яқин буюртма қабул қилдик. Яқин вақтдан буён фабрикада ишчи, инженер-техник ва бошқа касблаги ишчилар учун ҳам алоҳида кийим-бош тайёрланадиган бўлиб қолди. Яқин кунлар ичида Чиланзорда болалар ательеси очилади. Бу массив аҳолисининг фарзандларини ихчам ва бежирим кийим-бошлар билан таъминлаш имконини беради.

Шундан сўнг нотиқ йўл қўйиб келинаётган баъзи бир камчиликларга тўхталади.

Доклад юзасидан бўлган музокараларда райпишчеторг директори Х. Маҳмудова, Тошкент темир йўл бошқармаси бошлиғининг ўринбосари П. Дмитрев, «Электробитприбор» заводининг бош инженери Л. Федянин, меҳнаткашлар депутатлари Ленин район ижроия комитетининг раиси Н. Пискорская ва бошқа ўртоқлар сўзга чиқиб, маиший хизмат кўрсатишни яхшилашга қаратилган таклифлар киритдилар.

Пленумда муҳокама қилинган масала юзасидан қарор қабул қилинди.

ИЛМ-ФАН ДЕНГИЗИ

В. И. ЛЕНИН НОМЛИ ХАЛҚ КУТУБХОНАСИНИНГ 100 ЙИЛЛИГИ

<>

Ўзидаги барча фазилатларнинг боисини китобдан деб билган улуғ мутафаккир Алексей Максимович Горький уни билим булоғи деб атаган эди. Ўз қўйнида миллион-миллион билим булоғини жамлаб турган, бутун Ватанимизни, қолаверса 80 чет эл мамлакатининг 2.600 ташкилотини илм-фан нурлари билан мунаввар қилиб турган бу муаззам кутубхонани ҳақиқатан ҳам улкан, ҳаётбахш билим наҳри-денгизи деса бўлади.

Мана, у Кремль деворларининг рўбарўсида, янгигина тушган муаззам Съездлар саройи ёнбошида, қадимги манеж биноси орқасида азамат-азамат тўрткиррали мармар устунларда юксалиб мағрур қад кўтариб турибди.

Биз ҳам кўпгина илм толиблари каби бу фан саройининг хазиналарида сақланаётган китоблар, қўлёзма материаллар, ҳали босилиб чиқишга улгирмаган диссертациялар билан танишмоқ учун келганимизни айтганимизда рўйхатхона хизматчиси—ёшгина, хушмуомала қиз қўлимизга икки парча қоғоз бериб:

— Марҳамат, анкетани тўлғизсангиз бас, кутубхонамиз эшиклари ҳамма учун очиқ, — деди.

Бизни касбикоримиз, ишимизнинг характерига мувофиқ, учинчи илмий залга йўллашди. Кутубхонада жами 14 зал бўлиб, болаларга алоҳида, ёшлар ва студентларга алоҳида, музика билими билан шуғулланувчиларга алоҳида зал ажратилган экан. Учта илмий зал бўлиб, биринчисида академик, фан докторлари мутолаа қилса, иккинчисида кимёгарлар, физиклар, математиклар, инженерлар билимларини бойитадилар. Учинчисида эса гуманитар фанларнинг соҳиблари — философлар, юристлар, адабиётшунослар ва бошқалар шуғулланарканлар.

Кенг, оппоқ мармар зинанинг юздан ортиқ поясини босиб, кутубхона бош биносининг цокол қаватидан кўтарилдик. Бу зинанинг икки томонида каталоглар қутичалари шкафларда терилиб, қатор-қатор бўлиб жойлашган. Бу алфавитли генерал каталог, кутубхонада сақланаётган 22 миллион нашрнинг адреси, исми, автори, турган жойи ва бошқа маълумотларни ўз ичига олган 35 миллиондан ортиқ карточка мана шу яшикчаларда жойлашган. Каталоглар бошқа катта залларни ҳам ишғол қилган. Улар генерал каталог, генерал-систематик каталог, каталогларнинг марказий системаси ва ҳоказо деб аталади. Бу жуда катта меҳнат талаб иш кутубхона хизматчиларининг бир неча авлоди томонидан 100 йил мобайнида бунёдга келган бўлиб, миллионлаб китобхоннинг ишини осонлаштиради. Каталоглар бўлимида ишлаётган ўнлаб мутахассис ўз маслаҳати билан дарҳол китобхонга ёрдам беради. Бир соат ўтар-ўтмас зарур асарни қўлингизга оласиз.

Учинчи илмий зал жуда катта. Бир йўла 450 китобхон бемалол ўтириб, ҳамма қулайликлардан фойдаланиб, ҳузур билан мутолаа қила олади. Залнинг қадди жуда баланд, ойнаванд узун ромларидан қуёш ёғдулари мўл-кўл тушиб турипти. Деворлар ичига яширинган вентиляторлардан кондицион ҳаво келиб, залда ёқимли шабада ҳосил қилади. Жимжитлик. Ҳамма фақат имо-ишора билан гаплашади.

100 йиллик байрам арафасида кутубхона залларида аллақандай шодиёналик ҳукмрон. Гурра-гурра экскурсантларни бошлаб юрган тажрибали кутубхоначилар бу кекса илм-фан саройининг бой, қизиқ тарихини, унинг муҳташам азамат биносининг гўзалликларини, нодир китоблар, нафис қўлёзмалар, муътабар китоблар сақланадиган жойларни, турли бўлимларнинг иш услуби, вазифаси, бошқа шаҳар ва мамлакатлар билан қилинаётган алоқанинг ўсиб бориши каби жуда кўп темаларда тўлиб-тошиб сўзлайдилар, қизиқтирарли саволларга жавоб берадилар.

Катта залнн бир лаҳза қудратли электр прожекторлари нурга ғарқ қилиб юборди. Фото ва кино аппаратлар тилга кирди. Турли газета, журналларнинг мухбирлари, телевизион студияларнинг репортёрлари, киностудия вакиллари бу залларда тез-тез бўлиб турибдилар. Ахир, юз йиллик юбилей бутун совет халқи маданий ҳаётида чинакам катта байрам-ку.

Экскурсоводлар ҳикоясидан бу улкан кутубхонанинг ажиб тарихи тикланади. Рус маърифатчиларидан Н. В. Исаков айрим рус мутафаккирлари қўлидаги шахсий китобларни тўплаб Москва халқ кутубхонаси ташкил этишга киришади. Айниқса, Франкфурт-Майндаги рус элчиси бўлиб ишлаган, XVIII аср охири, XIX аср бошларида танилган давлат канцлери граф Николай Петрович Румянцев тўплаган ғоят бой, қимматли китоб фонди бўлажак кутубхона учун асосий манба бўлади.

Шундай қилиб, 1862 йил 1 июлда «Москва халқ музеуми ва Румянцев музеуми» ҳақида низом тасдиқланади. Шу вақт халқ кутубхонаси бунёд этилган сана ҳисобланади. У вақтларда музейда бор-йўғи 20 китобхонга мўлжалланган кичкина қироатхона бор эди, холос.

Москва фан ва маданиятнинг марказига айланган сари кутубхонанинг нуфузи, обрў-эътибори ортади, фондлари бойиб боради, янги-янги бинолар, хоналар билан кенгайиб, улкан маърифат ўчоғига айланади. 1900 йилга келиб нашрлар фонди 500 минг томга, 1917 йилда эса бир миллионга етди. Революциядан кейин кутубхона чиндан ҳам гуллаб-яшнади. Унинг фондлари ўсиб, 22 миллиондан ортди, китобхонлар ўтирадиган жой сони 2200 га етди. Ҳозир кутубхона СССРда чиқадиган китоблардан мажбурий тарзда уч нусха олади, унинг фондларида рус, француз, немис, инглиз, араб ва бошқа халқларнинг энг нодир китоблари, қимматли қўлёзмалар, нодир нашрларнинг камёб нусхалари, Гоголь ва Некрасовнинг, Белинский ва Чеховнинг, Фурманов ва Беднийнинг шахсий архивлари, олимларнинг муҳим асарлари, улуғ композиторлар қўли билан ёзилган нота, партитуралар ва ҳоказолар сақланмоқда.

Кутубхонанинг қўлёзмалар, нодир китоб ва жуда қимматли нашрлар бўлимларини айланар экансиз, ўзингизни чинакам музейда юргандек хис қиласиз.

Бу ерда 30 минг қўлёзма китоб, 400 га яқин мутафаккирнинг шахсий архиви бор. Айрим китобларни катталигидан бир киши ердан кўтараолмайди, митти китобчаларнинг ўнтаси бир ҳовуч ҳам бўлмайди. Коперник, Бруно, Радищевларнинг, декабристларнинг инквизиторлар гулханидан, жоҳил цензорлар таъқибидан омон қолган камёб асарлари, «Капитал», «Коммунистик манифест», Ленин китобларининг илк нашрлари...

Музика материаллари зали алоҳида жиҳозланган. Бу ерда Глинка ва Чайковский, Бизе ва Бетховен, Хренников ва Шостакович, Барток ва Стравинский каби композиторлар асарлари ноталари (булар 250 минг номда), ҳисобсиз грампластинка, магнитофон плёнкаларига эга бўлган бой фонетика бор. Керак бўлса хоҳлаган асарни олиб магнитофонни бураб қулоқ радио билан ҳузур қилиб эшитасиз. Ўзингиз чалишни билсангиз яна яхши, нотани олингу, залда рояль, ё пианино — ўтириб бемалол чалаверинг...

Кутубхонани улкан бир комбинат дейиш мумкин. Мамлакатнинг турли бурчакларидан келаётган китобларни сарамжонлаш, саралаш, уларни 18 қаватли стеллаж (жавон)ларга жойлаш, китобхонларга тезроқ етказиш иштиёқида туну-кун ишлаётган турли мутахассислардан тортиб, чарм, пергамент муқоваларнинг заволи бўлган ҳашаротларга қарши кураш йўлларини излаётган кимёвий биологик лабораториягача ҳамма зарур нарса бор. Ахир, ўхшаши топилмайдиган, илм-фан аҳллари учун ниҳоятда зарур бўлган нодир китобларни, уч-тўрт асрдан яшаб келаётган ноёб қўлёзмаларни неча-неча келгуси авлодларга етказиб бериш лозим. Шу сабабли ҳам китобни уринтирмаслик, уни ҳавоси, шароити яхши жойда асраш керак. Китобхонларимиз баҳраманд бўлсин учун улардан микрофильмография нусхалари олинган. Бу фильмографиялар дунёнинг хоҳлаган ерига юборилаверилади. Ҳам осон, ҳам қулай, ҳам нодир оригиналнинг умри узоқ бўлади. Бу микрофильмларни мамлакатимизнинг 600 дан ортиқ жойига юборилади, ҳар куни улардан 100—150 китобхон фойдаланади.

Марказий справка бюросини бутун кутубхонанинг мияси деса бўлади. Бу ерда малакали мутахассислар, кутубхоначиликдан ташқари фаннинг турли соҳаларини билган кишилар, жумладан 11 фан кандидати ишлайди. Уларнинг ёрдами билан тадқиқотчига керак бўлган бирор китобнинг қаерда, қайси кутубхонада, қайси шаҳар ёки мамлакатда борлиги дарров маълум бўлади. Юзлаб справочник, кўрсаткич, энциклопедия улар хизматида.

Ўн бир миллиондан ортиқ китоб сақланаётган улкан кўпқаватли бинода сокинлик, тоза ҳаволи майин шабада ҳукмрон. Бу бўлимнинг ходими 260 дан ортади. Улар ҳар соатда китобхонларнинг талабига мувофиқ 400—500 китобни топиб беришлари керак.

Кутубхонанинг вақтли матбуот бўлими энг бой заллардан бири. Бу ерда истаган асрдаги, истаган мамлакатдаги хоҳлаган газета ёки журналингизни сўраб оласиз. Бирор иш билан Москвада узоқ туриб қолган киши ўз шаҳри, республикасида чиқадиган газета билан танишиш учун бу залга кириб, эҳтиёжини қондира олади.

Ҳар бир залда ташкил этилган ёрдамчи фондларнинг жавонлари очиқ. Унга кириб бемалол, хоҳлаган китоб, журнал, газета, қўлёзма ё бошқа материални олиб ўқий берасиз. Хуллас, жаҳон халқларининг 173 тилида чиққан китобларни ўқиш бахтига муяссар бўласиз.

Кутубхоначилик илмий-тадқиқот ишларининг йирик маркази ҳам шу ерда. Бу ерда ўнлаб турли библиографик кўрсаткичлар, қўлланмалар ва бошқа китоблар яратилади. Кутубхона илмий совети бу ишларга раҳбарлик қилади.

Кутубхона залларида ташкил этиладиган ўнлаб методик, тематик виставка, витрина, стендларда янги китоблар, фаннинг янги ютуқлари пропаганда қилинади. Китобхонлар билан донгдор кишилар, олим ва ёзувчилар, композитор ва бошқа зиёлилар учрашувлари қизиқарли ва мароқли бўлади.

Хуллас, бу ерга бирор илмий иш билан келган киши кутубхонанинг ҳамма қулайликларидан фойдаланади, ўз билимини бойитади, унинг меҳрибон хизматчиларидан мамнун бўлади. Унинг юз йиллик фаолияти халққа садоқат билан хизмат қилишнинг ажойиб намунасидир.

Маҳмуд ЯҲЁЕВ,

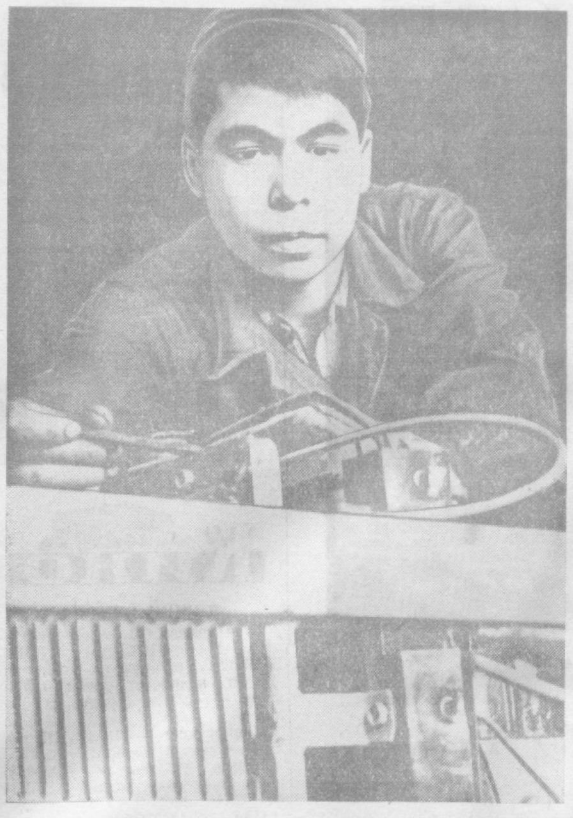

Эргаш Икромов Тошкент трактор-йиғув заводининг пешқадам слесарларидан бири. У корхонада бир неча йилдан буён унумли ишлаб келмоқда, смена нормасини мунтазам 1,5 бараварга етказиб бажаради. Суратда: Э. Икромов ўзиюрар шасси қисмларини йиғмоқда.

А. Абалян фотоси.

ҚУВОНЧ

— Биласизми, Борис Васильевич, сизга бир учини чиқарган гапимни бугун қатъий қилиб айтгани келган эдим, — деди Ориф Комилов профессор Федоровдан юзини узмай. — Йўқ демасангиз, шу тобда тўпланган материалларни биргалашиб кўрсак.

— Зовурлар масаласидаги гапми? Жуда яхши, қани бўлмаса материалларингизни берингчи? — деди профессор. Кейин лаборатория анализлари ёзилган бир даста материалларни синчиклаб кўздан кечирди.

— Жуда маъқул, — деди Борис Васильевич Орифга маъноли боқиб. — Демак, зовурлар бир-бирига қанча яқин жойлашган бўлса, шунча яхши денг...

— Албатта, ер шароити шуни талаб қилаяпти, — профессорнинг сўзини бўлди Ориф. — Ахир ўзингиз ўйлаб кўринг, борди-ю, ҳозирги лойиҳа билан иш қиладиган бўлсак ютқизамиз. Ернинг шўрини ювиш қийинлашади. Демак, бир иш иккита бўлади.

— Билиб турибман, — унинг сўзини маъқуллади ўртоқ Федоров. — Тунов куни лаборатория мудири ўртоқ Буцков билан шу тема хусусида гаплашдик. Илмий хулосаларингиз чакки эмас. Энди илмий совет муҳокамасига қўйиса бўлаверади...

Бу гапларни эшитиб Орифнинг кўнгли тоғдай кўтарилди. Шу тобда назарида, унинг фикри-хаёли чинакам қанот чиқаргандек бўлди. Ҳа, олиб борилган илмий-тадқиқотлар зое кетмади. Мирзачўл шароитида тупроқ унумдорлигини ошириш, унинг мелиоратив ҳолатини яхшилашга оид мустақил тавсиялар илгари сурилди.

Ҳар қандай ишнинг бошланиши қийин бўлади. Айниқса, илмий-тадқиқотлар учун кўп изланиш, ўрганиш, тажриба ўтказиш лозим. Чигалнинг учини топиб олингандан сўнг иш юришиб кетади. Ёш илмий ходим Ориф Комилов ҳам қатъий бир илмий хулосага келгунча озмунча фикр юритмади, чўл кезиб, қанчадан қанча тажрибалар ўтказди.

«Тупроқнинг шўрини ювиш учун нималарга эътибор бериш керак?» Бунинг учун кўп сув берилса бўлмасмикан? Нимага шундай? Нимага?» деб ўзига қайта-қайта савол берган, чигалнинг учини ечолмай бош қотириб юрган йиллар ҳам ўтиб кетди.

Дарвоқе, у «Шўр тупроқларнинг ҳосил бўлиши ва уларга қарши кураш чоралари» деган темада тўрт йил ишлади. Илмий ишнинг дастлабки натижаси сифатида Мирзачўл жанубий қисмини алоҳида гидрогеологик зоналарга ажратишдек ишга фаол қатнашди. Чунки, зоналарнинг ҳар бирида тупроқ структурасини аниқлаш осон бўлади. Шундай қилинганда анча маблағ тежалади. Тупроқларнинг шўрини ювиш ва уларнинг мелиоратив ҳолатини яхшилаш имкони туғилади.

Бироқ, ернинг мелиоратив ҳолатини тубдан ўзгартириш учун булар етарли эмас эди. Шунинг учун ҳам ёш олим ерларда тузни йўқотиш проблемаси устида ҳам бош қотирди. Бунинг учун, аввало зовурларнинг жойланиши масаласини ўрганиб чиқиш зарур деган фикрга келди.

Ҳақиқатан ҳам зовурларнинг яқин-узоқ жойланишида гап кўп экан. Мавжуд лойиҳага кўра Мирзачўл ерларидаги зовурлар оралиғи 300—400 метр қилиб жойлаштирилиши лозим эди. Олиб борилган тадқиқотлар эса бунинг фойдадан зарари кўп эканлигини исботлади Ёш олим зовурлар оралиғи 50-100 метр бўлган тақдирда ернинг мелиоратив ҳолати тубдан яхши бўлишини илмий жиҳатдан асослаб берди.

Ҳозирги кунда бу тавсия асосида «Средазгипроводхлопок» институти янги лойиҳалар ишлаб чиқариш учун тайёргарлик кўрмоқда.

Ўзбекистон ССР Қишлоқ хўжалик министрлиги Тупроқшунослик институтининг шўр тупроқлар лабораториясида ўртоқ Комилов билан бир қаторда О. Эргашев, В. Сафонов, О. Умарова каби ёш илмий ходимлар ҳам тадқиқот ишларини олиб боришаяпти. Улар ҳозиргача илмий ишларининг асосий қисмларини тугаллаб қўйдилар. Қўлга киритилган ютуқлар, шубҳасиз, ёш илмий ходимларга чексиз қувонч бахш этмоқда.

А. АЛИЕВ.

АҚШНИНГ ҲАРАКАТЛАРИНИ ЖАҲОН ЖАМОАТЧИЛИГИ ҚАТЪИЙ ҚОРАЛАДИ

Совет ҳукуматининг Япония ҳукуматига нотаси

29 июнда СССРнинг Япониядаги элчихонаси Совет ҳукуматининг Япония ҳукуматига нотасини Япония ташқи ишлар министрлигига юборди.

Совет нотасида эслатиб ўтиладики, СССР ядро портлатишларига абадий хотима берадиган ва айни вақтда давлатлардан биронтасининг миллий хавфсизлигига зарар етказмайдиган битимни имзолашни Ғарб давлатларига неча марталаб таклиф қилди. Совет Иттифоқи ва бошқа тинчликсевар давлатлар куч ва ғайрат сарфлаётганликларига қарамай, ядро синовларини тўхтатиш масаласи ханузгача ҳал қилинмасдан қолмоқда, ваҳоланки, Женевадаги совет делегацияси саккизта бетараф давлатнинг таклифларини музокараларни давом эттирмоқ учун асос тариқасида қабул қилишга розилик бериб, бу масалани ҳал қилиш ниятида оқилона ён беришга ўзининг тайёр эканлигини кўрсатган эди. АҚШ ҳукумати бошқа давлатларнинг территорияларида кенг тармоқ ёйган контроль постлари вужудга келтириш планини қабул қилдиришга ҳали ҳам уринмоқда. Бундай контроль постлари эса, халқаро жосусликнинг ниқобланган формасидир, холос.

Совет ҳукумати афсусланиб шуни қайд қиладики, Япония ҳукумати 5 майдаги ўзининг нотасида саккиз бетараф давлатнинг таклифларини гумонли таклифлар деб кўрсатишга уринади. Айни вақтда Япония ҳукумати ҳақиқатда Американинг халқаро инспекция планини ёқлаб, ўзининг ҳарбий иттифоқчисини қувватлашга интилмоқда.

Яна бунинг устига, дейилади нотада, космосдан тинчлик йўлида фойдаланиш ишида ҳамкорлик қилиш тўғрисида Совет Иттифоқи билан АҚШ ўртасида музокаралар олиб борилаётган пайтнинг ўзида АҚШ ҳукумати муътабар олимларнинг ва жамоат арбобларининг ҳамма огоҳлантиришларига хилоф равишда атмосферанинг космик фазога туташган юқори табақаларида ядро синовлари ўтказишга қарор қилди. Бундай синовларнинг ўтказилиши ҳамма давлатларнинг ва умуман бутун инсониятнинг манфаатларига дахл қилади. АҚШнинг бундай синовларни ўтказиши халқаро ҳуқуқнинг энг элементар нормаларини поймол қилаётганлигидан, бутун дунё халқларининг хавфсизлигини ва осойишталигини очиқдан-очиқ таҳлика остида қолдираётганлигидан далолат беради.

Совет ҳукуматининг нотасида уқтириб айтиладики, АҚШнинг хатарли ва иғвогарона ҳаракатларини бутун жаҳон жамоатчилиги қатъиян қоралади. Мана шуларнинг ҳаммаси АҚШ ҳарбий тайёргарликларни ер атрофидаги фазога кўчиришдан қайтмаётганлигини кўрсатади. АҚШ ва Англиянинг ядро синовларини яна бошлаб юборганликлари, бу синовларни космик фазода ўтказишга киришганликлари ядро билан қуролланиш пойгасини тағин ҳам кўпроқ кучайтириб юборади.

Совет ҳукумати Американинг ядро синовлари Тинч океан ҳавзасидаги мамлакатларнинг нормал турмуши учун хатарли эканлигига Япония ҳукуматининг эътиборини жалб қилади. Ҳар бир суверен давлат қайси сиёсий лагерда бўлмасин, шу суверен давлатнинг миллий иззат-нафсини Америка ҳукуматининг бундай ҳаракатлари поймол қилмоқда.

Ядро зарядлари ўрнатилган америка ракеталарини учиришдаги муваффақиятсизлик, бу зарядлар океанга ағдарилиб тушганлиги ва Тинч океан акваториясида дайдиб юриб, ахир бир қанча вақтдан кейин портлаб кетадиган ядро бомбаларига айланиб қолиши мумкинлиги, дейилади совет нотасида, Американинг ядро синовлари Американинг ядро портлатишлари ўтказилаётган жойдан нисбатан узоқ бўлмаган Япония сингари мамлакатлар учун катта хавф эканлигини кўрсатиб турибди.

Сўнгра совет нотасида бундай дейилади: ядро билан қуролланиш пойгасига бошқа давлатларни Совет Иттифоқи эмас, балки АҚШ зўрлаб тортди ва, бу пойгани ҳамиша авж олдирмоқда. Бинобарин, Япония ҳукуматининг Совет Иттифоқига юборган мурожаати АҚШ ҳукуматига юборилиши лозим эди, бу мурожаат ядро синовларини тўхтатиш тўғрисида битимга келишдан воз кечиб, бунинг учун оғир жавобгарликнинг ҳаммасини ўз зиммасига олган фақат АҚШ ҳукуматига юборилиши лозим эди.

* * *

5 майда Япония ҳукумати ядро қуроли синовларини тақиқлаш масаласи юзасидан Совет ҳукуматига нота юборган эди. Япония ҳукумати шу нотада саккиз бетараф давлатнинг Женевадаги 18 лар комитетига тақдим этилган таклифларини танқид қилади. Аслини олганда, Япония ҳукумати Ғарб давлатларининг халқаро инспекция ташкил этиш планини ёқловчи гапларни айтади. Япония ҳукумати ўзининг нотасида хабар қилиб, Япония ҳукумати АҚШ ҳукуматига мурожаат қилиб, унн ўзининг ядро қуроли синовларини «имкон борича тезроқ» тўхтатишга чақирганлигини айтади, шунингдек Совет ҳукумати ядро портлатишларини яна бошлаб юбормас, деб истак билдиради.

ТАСС.

Жанубий Африка Республикаси ҳукумати яқинда «саботаж» қилганлар учун ўлим жазоси жорий қилиш тўғрисида фашистик қонун қабул қилди. Транспорт ва саноатдаги иш ташлашларда қатнашган, матбуотда ҳукуматни танқид қилиб чиққан ҳамда «тартиб ва интизомни» бузишга қаратилган бошқа хатти-ҳаракатлар билан чиққан кишилар шу қонунга асосан жавобгарликка тортилади. Бу шармандали қонуннинг қабул қилинишига қарши бутун мамлакат бўйлаб норозилик кучайиб кетди. Суратда: намойишчилар Иоганнесбургдаги шаҳар ратушаси биноси ёнидан ўтиб бормоқдалар. Уларнинг қўлида «Фашистик қонун бекор қилинсин!», «Бизнинг ҳуқуқларимиз учун курашингиз!» деб ёзилган плакатлар бор. Намойишда шаҳардаги ҳамма ирқ кишилари қатнашди.

ЮПИ—ТАСС фотоси.

КИЧКИНТОЙЛАРИМИЗ УЧУН

«Узгипросельэлектро» институти яқинда ўзининг болалар боғчасига эга бўлди. Янги қад кўтарган икки қаватли бинога жойлашган бу боғчада ҳозир илмий муассаса ходимларининг фарзандлари тарбияланмоқда.

Боғчада кичкинтойлар учун ҳамма қулайликлар яратиб берилган. Турли-туман ўйинчоқлар дейсизми, чиройли расмли китобчалар дейсизми, ҳаммаси бор. Кичкинтойлар боғчанинг гулзор ҳовлисида меҳрибон опалари бошчилигида ҳар хил ўйинлар ўйнашади. Боғча мудири ўртоқ В. Царева эса жажжи ўғил-қизчаларни ўз атрофига тўплаб олиб, янги дикломация, қўшиқлар ўргатади. Тарбияланувчилар қисқа вақт ичида 3—4 тадан декломацияни ёдлаб олишди.

Ў. ХИДИРОВ.

ҚИШЛОҚДА САВДО ИШИ ЯХШИЛАНСИН

Яқинда Тошкент область касаба союзлари Советининг пленуми бўлиб ўтди. Пленум ишида касаба союз ташкилотларининг раҳбарлари, совхозларнинг директорлари, район матлубот союзларининг раислари ҳам иштирок этдилар. Пленум қатнашчилари қишлоқ жойларида умумий овқатланишни ва савдо-сотиқ ишларини янада яхшилаш масаласини кенг муҳокама қилдилар.

Пленумда шу нарса маълум бўлдики, областимизнинг савдо ходимлари аҳолига маданий хизмат кўрсатишни бир мунча яхшилаганлар Улар илғор сотувчилардан ўрнак олиб, меҳнаткашларга маданий савдо хизмати кўрсатишда катта ютуқларга эришмоқдалар. Бу соҳада Оржоникидзе, Пискент, Чиноз районларидаги раймаг ходимларининг ишини алоҳида қайд қилиш керак. Улар харидорларнинг дидига мос келадиган моллар билан савдо қилишга одатланганлар. Пайчиларнинг талаб ва истакларини тезроқ қондиришга ҳаракат қилмоқдалар.

Лекин кўпчилик районларда, айниқса совхозларнинг аҳоли яшайдиган пунктларида савдо қилиш талабга жавоб бермайди. Кўпчилик савдо ходимлари савдо-сотиқни яхшилаш ҳақида қайта-қайта ваъдалар берадилар, мажбуриятлар оладилар. Амалда эса бу ваъдалар қоғозда қолиб кетяпти. Ўтган йили ҳам ана шундай аҳвол рўй берди. Область матлубот союзи (раиси ўртоқ Зокиров) 104 ерда магазин қуришни планлаштирган эди. Амалда эса 67 та магазин қурилиб битди холос. Совхозларда магазинлар қуриш нима сабабдандир пайсалга солинмоқда. Ошхона, нонвойхоналар етишмайди. Жуда кўп совхозларнинг бўлимларида, бригадаларида саноат моллари, сабзавот ва хўл мева билан савдо қиладиган дўконлар йўқ. Буфет ва ошхоналар ташкил этилмаган.

2-«Оҳангарон», «Чаноқ», «Ховос» ва бошқа совхозларнинг директорлари, касаба союз ташкилотлари ошхоналар ишини яхшилашда савдо ходимларига яқиндан амалий ёрдам бермаётирлар. Уларни бинолар, ёқилғи, гўшт ва картошка билан таъминлашга муносиб ҳиссаларини қўшмаяпти. Овқатларнинг хили кўпайтирилмаяпти. Сифатли овқатлар тайёрланмаётир.

«Коммунизм» совхози ишчилар комитетининг раиси ўртоқ Д. Ҳасанбоев область касаба союзлари Совети савдо шохобчаларини кенгайтириш ва уларнинг хизматини намунали йўлга қўйиш билан системали шуғулланмаётганини айтди.

Янги ташкил этилган бу лубкор совхозда ишчиларнинг унумли меҳнат қилиши учун зарур шарт-шароитлар яратиб берилмаган. Бу ерда 3 та ошхона бор. Буларнинг ҳаммаси ҳам совхознинг марказига жойлаштирилган. Ошхоналарда ҳар куни бир хилдаги овқат пиширилади. Сут, сабзавот маҳсулотларидан овқатлар тайёрлаш ҳеч кимнинг эсига келмайди.

Бундай ачинарли аҳвол бошқа совхозда ҳам мавжуддир. 13-боғдорчилик совхозининг Бурчмулладаги ошхонаси мутлақо талабга жавоб бермайди. Медицина қоидаларига риоя этилмайди. Ифлос, стул, стол, қошиқ, вилка етишмайди.

Янгийўл районидаги Қовунчи умумий овқатланиш бўлимининг директори ўртоқ Қ. Маъмурбоева область матлубот союзи ошхона ва буфетларни холодильниклар билан етарли таъминламаётганини айтди.

«Социализм» совхозининг директори Х. Муҳамеджонов ва бошқа ўртоқларнинг айтишича, область ва район матлубот союзларининг раҳбарлари аҳолининг талаб ва истакларини қунт билан ўрганиб турмаяптилар. Ҳали ҳам айрим ходимларнинг айби билан дўконларда эҳтиёжи йўқ саноат моллари тўпланиб ётибди. Болалар ва аёлларнинг пойафзалларига талаб кўп. Шунга қарамай, бундай моллар келтирилмаяпти. Духоба, шерстдан тайёрланган кийим-кечакларни қишлоқ дўконларидан топиш қийин. Қўл ва оёқ машиналари, шунингдек уй-рўзғор буюмлари билан савдо қилиш яхши йўлга қўйилмаган.

Пленум қатнашчиларининг таъкидлашича, савдо бўлимларининг раҳбарлари аҳолига маданий-маиший хизмат кўрсатиш масаласи билан чинакамига шуғулланмай қўйганлар.

Савдо-сотиқ шохобчаларининг иши устидан жамоатчилик назоратини ўрнатиш бўшаштириб юборилган. Айрим савдо ходимлари бундан фойдаланиб, харидорлар ҳақига хиёнат қилишни давом эттирмоқдалар. Қуйи Чирчиқ, Бекобод, Янгиер районларидаги дўконларда, ошхоналарда ана шундай кўнгилсиз ҳодисалар тез-тез бўлиб турибди.

Кадрларга нисбатан талабчанлик қилинмаётир. Айрим ходимлар жиноят устида қўлга тушсалар ҳам уларга қаттиқ чора кўрилмаётир. Аксинча ундай хиёнатчилар «ўз аризасига мувофиқ» деган баҳона билан бир жойдан олиниб, бошқа жойга юборилмоқда. 13-боғдорчилик совхози ишчилар кооперациясининг мудири Шерназаров кўпинча ана шундай қиляпти. Пленум қатнашчилари бундай раҳбарларга нисбатан қаттиқ чора кўриш зарурлигини айтдилар.

Пленум қишлоқ аҳолисига савдо хизмати кўрсатиш, умумий овқатланиш шохобчаларининг ишини яхшилаш юзасидан кенгайтирилган қарор қабул қилди.

М. ҒОЗИЕВ.

Пландан ташқари машиналар

ЧИРЧИҚ. (ЎзТАГ). «Электромаш» заводи коллективи ярим йиллик планни муддатидан 15 кун илгари бажарди.

Мамлакатимизда олиб борилаётган жуда кўп қурилишларга трансформаторлар, комплект-тақсимлаш агрегатлари, пайвандлаш аппаратлари ва бошқа электр асбоб-ускуналари муддатидан илгари жўнатилди.

Заводнинг асосий цехлари реконструкция қилинмоқда. Янги қувватлар ўзлаштирилаётир. Машинасозлар йил охиригача топшириқдагидан ташқари жуда кўп мураккаб электр агрегатлари ишлаб чиқарадилар.

«ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ» материаллари изидан

„УРИБ ҚОЛАР, ЮЛИБ ҚОЛАРЛАР ҲАҚИДА“

Газетамизнинг 30 май сонида юқоридаги сарлавҳа остида босилган рейд бригада материалида Тошкент шаҳридаги бир қатор озиқ-овқат магазинларида совет савдоси қоидаларининг қўпол равишда бузилаётгани очиб ташланган эди.

Шаҳар савдо бошқармаси, Киров, Фрунзе ва Куйбишев район пишчеторгларидан редакцияга маълум қилинишича, бу рейд ва унинг натижалари газетада эълон қилиниши шаҳардаги барча савдо муассасаларининг ишини тартибга солиш учун жиддий туртки бўлган.

Қуйида биз шаҳар савдо бошқармасидан редакцияга келган жавобни эълон қиламиз:

«Тошкент шаҳар Совети савдо бошқармаси, торг директорлари, бош бухгалтерлар ва старший савдо инспекторлари иштирокида шаҳар савдо муассасаларида савдо қоидаларига риоя қилиниши, растрата ва ўғирликлар билан кураш ҳақидаги масалани муҳокама қилди ва бу ишда тартиб ўрнатиш юзасидан бир қатор конкрет тадбирлар белгилаб чиқди.

Савдо қоидаларининг бузилишига, растрата ва ўғирликларга йўл қўйганликлари учун бир қанча кишига қаттиқ маъмурий чора кўрилди.

Савдо муассасалари ва ташкилотларининг иши устидан контролни янада кучайтириш мақсадида савдо бошқармаси жамоатчиликни жалб қилиб комплекс ревизия ва текширишлар ўтказмоқда.

Республика савдо министрлигининг 18 июнда бўлган коллегия мажлисида шаҳар савдо муассасаларида савдо қоидаларига риоя қилишни текшириш якунлари ҳамда растрата ва ўғирликка қарши курашнинг аҳволи ҳақидаги масала яна бир марта махсус муҳокама қилинди. Коллегия бу масалада торг директорларининг роли ва масъулиятини оширишга қаратилган кенгайтирилган қарор қабул қилди.

Коллегия Куйбишев ва Киров район пишчеторгларидаги магазинларда харидорлар ҳақига хиёнат қилиш фактларига йўл қўйганликлари учун Куйбишев район пишчеторгининг директори ўртоқ Ҳусановга қаттиқ виговор, Киров район пишчеторгининг директори ўртоқ Ҳасановга виговор эълон қилди.

Торг директорларига «Ташпромторг»нинг инспектори Рязанов, «Ташхозкультторг»нинг инспектори Станиславский, «Ташплэдовошторг»нинг инспектори Аҳмедов ўртоқларни бу вазифаларда қолдириш-қолдирмаслик масаласини кўриб ҳал қилиш вазифаси топширилди.

Тез кунда шаҳар савдо ходимлари активининг йиғилишини ўтказиб, савдо маданияти, харидорларни алдаш фактларига қарши курашни кучайтириш ва социалистик мулкнинг сақланишини таъминлаш масалаларини муҳокама қилиш белгиланди.

„НЕГА РАҲБАР ХОТИН-ҚИЗЛАР КАМ?“

Шу сарлавҳа билан газетамизнинг 39-сонида босилган танқидий мақолага Янгийўл район партия комитетининг секретари ўртоқ Т. Умаровдан қуйидаги жавоб олинди:

— Мақола район партия комитетининг Пленумида, шунингдек колхоз бошланғич партия ташкилотларининг партия йиғилишларида муҳокама қилинди. Мақолада келтирилган камчиликлар ҳақиқатда мавжуд экани таъкидланди. Бу камчиликларни бартараф қилиш, хотин-қизлар ўртасида сиёсий-оммавий ишларни ҳозирги талаблар даражасига кўтариш юзасидан бир қатор амалий тадбирлар белгиланди.

«Коммунизм», Фрунзе номли ва бошқа колхозларда бригадир хотин-қизларнинг сони кўпайтирилди. Партия ташкилотларининг эътиборини ишлаб чиқаришда ва раҳбарлик вазифаларда ишловчи илғор хотин-қизларнинг иш тажрибасини кенг оммалаштириш масаласига жалб этилди».

ҲАЁТ—ШЕЪР МАНБАИ

ҲАВАСКОРЛАРНИНГ ШЕЪРЛАРИГА ОБЗОР

□ □ □

Халқимизнинг турмуши кундан-кунга гўзаллашиб, янгича файз, янгича латофат касб этмоқда, биз ана шу тобора гўзаллашиб бораётган ҳаётимизни ҳар қанча куйласак ва ардоқласак арзийди.

Маълумки, фаровон ҳаёт кечираётган халқимиз ўз ақл-заковатининг меваси — улкан ғалабаларни қўлга киритмоқда, ёрқин келажак — коммунизмнинг чўққилари сари шахдам қадам билан олға бормоқдаки, ана шу буюк тарихий ғалабаларни бунёдга келтираётган қаҳрамон замондошларимизнинг бебаҳо меҳнатларини куйлаётган таниқли ижодкорлар билан бир қаторда, бу йўлга янгидан кириб келаётган ёшлар сафи ҳам тобора кенгаймоқда.

Ёш ҳаваскор шоирлар ўз шеърларида воқеаларга бой ҳаётимизни, совет кишиларининг шарафли меҳнатини, жонажон Ватанимизни, барча ғалабаларимизнинг илҳомчиси ва ташкилотчиси Коммунистик партиямизни, бахтли ёшлик ва бузилмас дўстликни тараннум этмоқдалар.

Областимизнинг турли районларида яшаб, ижод қилаётган ҳаваскор шоирларнинг редакциямизга юбораётган шеърлари юқоридаги фикримизни тўла тасдиқлайди. Бу ҳаваскорларнинг касбларидан қатъий назар, юбораётган шеърларининг кўпчилиги бадиий жиҳатдан пишиқ ва жўшқин ишланмаганлиги, поэтик бўёқнинг нурсиз ифодаланишига қарамай, шуни дадил айтишимиз мумкинми, бу шеърларда ҳаётимизнинг актуал масалалари тема қилиб олинган, уларда замонамиз нафаси сезиларли даражада акс эттирилган.

Тошкентлик ҳаваскор И. Муҳаммаджонов ўз шеърини «Ҳаётнинг меҳри» деб атаган. Шеърда шундай мисралар бор:

Майса-ла қопланган
кенг яланглиқлар
Тоғлар қучоғига бошлайди
равон.
Кетма-кет уланган паст-
баландликлар
Тоғлар чўққисига гўёки
нарвон...

Шъер давомини ўқир эканмиз кўз олдимизда ҳаёт лавҳалари, табиат манзаралари яққол гавдалана боради. Шеър анча пухта ёзилган.

Сирдарёлик ҳаваскор Очил Эргашев редакциямизга ўзининг «Кўнгил тароналари» номли шеърлар дафтарини юбориб, қуйидагиларни ёзади: «Мен сизнинг газетангизга 9 йилдан буён ўз хат ва хабарларим, шеърларимни юбориб тураман. Бу гал шу дафтар орқали 10 дан ортиқ шеъримни ихтиёрингизга ҳавола қилдим».

Биз бу ёш авторнинг шеърлари билан танишиб чиқдик. Қаламининг тасвир бўёғи унчалик равшан бўлмаса ҳам Очил Эргашевда ижодга ҳавас каттадир. Бироқ О. Эргашевнинг ҳамма шеърларида ҳам қалб ҳарорати, поэтик сайқал етишмаслиги сезилиб туради.

Ҳаваскор шоирлардан О. Асроевнинг (Оққўрғон) «Куйласак арзийди», А. Аҳмедовнинг (Пискент) «Доҳий Ленин китоби», Б. Мамбетовнинг (Тошкент) «Бетончи қиз», З. Абдураҳмоновнинг (Оққўрғон) «Рассом», «Баҳор таронаси», Ленин ҳақидаги шеърлари, Н. Мадаминовнинг «Қалдирғочлар», А. Турсунбоевнинг (Янги ер) «Йўлчи юлдузсан», «Ёшлик эшелони», К. Мухторовнинг (солдат) «Металлургия заводида», «Асло толмаймиз», Н. Тўхтамишевнинг (Тошкент области) «Ленин партияси», М. Жўрабоеванинг (ТошДУ) «Бари гўзал», М. Нуриддиновнинг «Қиз орзуси», С. Садриддиновнинг «Стиляглар шарафи»га каби шеърлари, шунингдек С. Барноевнинг сатирик шеърларида ҳам кўпгина дуруст мисралар, жўшқинлик, оригинал тасвир воситаларини учратамиз. Бу шеърлар ҳаёт илҳоми билан вужудга келгандир.

Бироқ шундай ҳаваскорлар ҳам борки, улар бадиий ижодга енгил-елпилик билан ёндошиб, пала-партиш шеър ёзадилар. Бундай қаламкашлар ҳаётдан таъсирланмай, завқ ва илҳом олмай, бўлаётган воқеа-ҳодисаларни қалбдан ҳис қилмай «ижод» қиладилар.

Масалан, Тошкент область Комсомол районида яшовчи ҳаваскор Ҳ. Ҳолиғитовнинг редакциямизга юборган «Механизатор қиз» сарлавҳали шеърида қуйидаги чучмал мисраларни учратамиз:

Айни мана шу кунда
Пахтазорлар қўйнида.
Ишлаб кетди мардона
Халққа берди фармона.
Эгатларни оралаб,
Биринчи чопиқ бошлаб,
Тракторлари гуруллаб,
Иш бошлади шириллаб...

Узундан-узоқ қилиб ёзилган бу шеърнинг давоми ҳам ана шундай ҳиссиз, бир-бирига боғланмаган мисралардан иборат.

Ҳаваскор шоирлардан П. Раҳимовнинг (Сирдарё) «Қўл», И. Умматовнинг «Баҳор ёмғири», Т. Рўзиевнинг «Сирдарё суви», З. Нурматовнинг «Ёшлигимизнинг бир куни», Э. Турсуновнинг (Оққўрғон) «Бахтиёрлар қўшиғи», П. Тожиевнинг (Ўрта Чирчиқ) «Пахтакор марди», Ф. Ниғматуллаевнинг «Бўзсув бўйида», М. Турдиевнинг «Ленин», «Бевафо ёрга», «Докторга савол», А. Эгамқуловнинг (Бекобод) «Сувчи дўстимга» сарлавҳали шеърлари юқоридаги даъвомизни тасдиқловчи шеърлардир.

Шуни англаш кераккки, қўлга қалам олиб ижод боғига кириб келаётган ҳар бир ҳаваскор унинг машаққатларини сезиб, бу йўлдаги қийинчиликларни фақат бадиий пишиқ асарлар ёзиш билангина енгиб, ҳақиқий шоир деган номга эришиши мумкин.

Лекин шундай авторлар ҳам борки, улар ҳали шеър техникасини, шеър ёзишнинг қонун-қоидаларини яхши билмай туриб, бирор воқеа ва ҳодисани «шеър»га солиб, редакцияга жўнатадилар. Ваҳоланки, уларнинг шеърларида қофиялар мос келмайди, фикрлар чалкаш, туроқ, вазн ва оҳанг бир шаклда берилмайди. Улар шеърни фақатгина чиройли сўзлар тизмасидан иборат бўлади, деб тушунсалар керак. Бундай ҳолни ҳаваскорлардан Ж. Эсонбековнинг (Сирдарё) қатор шеърларида, Б. Қурбоновнинг (Гулистон) «Ўзгинам», Э. Асилбоевнинг (Оққўрғон) «Кучлидан ҳам кучлимиз», А. Мўминовнинг (Оҳангарон) «Онгсиз англаб олсин», Ҳ. Эрхўжаевнинг (Чиноз) «Муҳаббатга нома», «Бод тўғрисида», Я. Имомовнинг (Тошкент) «Севги» сарлавҳали шеърларида яққол кўрамиз. Бу шеърларда на ҳарорат бор-у, на уларни поэзия деб бўлади?!

Айрим ҳаваскорлар шу даражага бориб етганларки, ўйламай-нетмай таниқли шоирларнинг шеърларини айнан кўчириб, ўз имзолари билан редакцияга юборадилар. Улар бу ишни атайин қиладиларми, ёки англамай қиладиларми, сезиб олиш жуда қийин. Масалан, Ўрта Чирчиқ районига қарашли Тўйтепа қишлоғидаги Энгельс номли колхозда истиқомат қилувчи С. Усмоналиев атоқли шоир Уйғуннинг «Юрагимни бериб кетсанг бас» сарлавҳали шеърининг бир сўзини ҳам ўзгартирмай ўз номидан ёзиб, редакцияга юборган. Бу билан у кимни алдамоқчи.

Ҳақиқий ижодкор бўлиш учун хоҳ ёш, хоҳ бошловчи шоир энг аввал ҳаётни яхши, чуқур ўрганиши, классик ва ҳозирги замон совет адабиёти вакилларининг ўлмас асарларидан таълим олиши, ўз билимини тинмай ошира бориши, ижод устида қунт билан ишлаши лозимдир. Мана шундагина ҳаваскор шоирлар халқимизнинг дидига мос, замон талабига жавоб берувчи ҳаётий, бадиий юксак шеърлар яратишлари мумкин.

А. ЮСУПОВ.

ШОИР ВА ШЕЪР

Бир ҳаваскор деди менга:
— Шеър ёзиш қийин нега?!
Нима қилсам тез ёзаман,
Оппа-осон битказаман?
Келган каби сўзга қаҳат,
Мисраларим ғализ фақат.
Измимга ҳеч юрмас қалам,
Туриб-туриб қилар алам.
Излаб талай мавзу топдим,
Уйингизга дарров чопдим.
Шеър қолипи бўлса сизда —
Беринг, нусха олай тезда!
Машинаси чиққанми ё?
Илҳом қандай бўлар пайдо?
Ё бир сири борми ака?
Айтинг, шайман ўрганмакка?
Жавоб қилдим ўйлаб пишиқ:
— Дунёда ҳеч енгил иш йўқ!
Корхонага шоир ўхшар,
Катта ишга ҳисса қўшар.
Заршуносдек бежаб гапни,
Сарф этади тежаб гапни
Ҳар сатрида маъно, шира
Бол ариdek тинмас сира.
Ўстиради машқ, интилиш,
Ҳар нарсани керак билиш:
Йил қаримас нима учун?
Лангар нега кема учун?
Хулкар юлдуз неча ёшда?
Ўт бўлармн чағир тошда?
Кит юрарми чиқиб сувдан?
Нега товуш ортда «ТУ»дан?
Сен буларни пухта ўрган,
Янглишмайди кўпни кўрган.
Шунда пайдо бўлар шеър,
Ўқиганлар боплапти дер.

Қудрат ҲИКМАТ.

ЮҚОРИ ВОЛЬТЛИ ЭЛЕКТР ЛИНИЯЛАРИ

«Узбекгидроэнергострой» трестининг монтаж бошқармаси Гулистон-Верхневолинск ва Донкўрғон-Солдатское ўртасидаги юқори вольтли электр линиялари қурилишини тамомлади. Бу икки линия 22 километрга чўзилган.

Янги электр линияларининг фойдаланишга топширилиши Сирдарё ва Гулистон ҳамда Қуйи Чирчиқ районидаги жуда кўп колхоз-совхоз чорвачилик фермаларида ишлаб чиқариш процессларини электрлаштириш имконини беради.

Трест монтажчилари область колхоз ва совхозларини батамом электрлаштиришни тезда тугатиш учун астойдил меҳнат қилмоқдалар. Ҳозир Чирчиқ насос станциясига борадиган электр линиясида монтаж ишлари тамомланай деб қолди. Бу иш битказилгач, бир неча минг гектар пахта майдонларини сув билан таъминлаш яхшиланади.

Оққўрғон районидаги Ленин номли колхозга борадиган электр линияси қурилиши ҳам амалга оширилади. Бу ерда монтажчилар ёрдамида шу йил насос станцияси қурилади. Станция орқали 200 гектар қўриқ ердаги ғўзани суғориш мумкин бўлади.

Е. ГОДОВИКОВ.

ПРАКТИКА ҚИЗИҚАРЛИ ЎТМОҚДА

Тошкент шаҳар рассомлик билим юртининг IV курс студентлари шу кунларда Ватанимизнинг пойтахти Москвада практика ўтказмоқдалар. Практика давомида улар тасвирий санъат ва маданият ёдгорликлари жойлашган ерларни бориб кўрмоқдалар. Ёш рассомлар Ленин мукофоти лауреати, скульптор Л. Кербел томонидан ишланган Карл Маркс ҳайкалини тамоша қилдилар. В. И. Ленин музейида бўлиб, доҳи ҳаётини акс эттирувчи қизиқарли экспозициялар билан танишдилар.

Практикантлар Кремлда ҳам бўлиб Москванинг қадимий ёдгорликларини, янги қурилган Съездлар саройини кўздан кечирдилар.

Рус санъатининг буюк хазинаси Третьяков галлереяси. А. С. Пушкин номли Давлат тасвирий санъат музейи ва Шарқ маданияти музейи ёш ижодкорларда катта таассурот қолдирди. Бу ерларда сақланаётган нодир полотнолар, экспонатлар, нафис сурат ва портретлар ҳамда гравюра асарлари студентларнинг Тошкентда олган билимларини янада бойитишда катта ёрдам бермоқда.

О. АПУХТИН.

МОСКИН ЭГРИ ЙЎЛДАН ҚАЙТДИ

Чиноз район милиция бўлимининг участка вакили, милиция младший лейтенанти Полугоров дружина аъзоси Қўшаев билан бирга тунги патрулда турардилар. Улар район марказидаги кўчага жойлашган уйларнинг бирига тунги соат 3 лардан ошганда бегона киши кириб кетганини кўриб қолишади. Уйга кириб кетган «меҳмон» бироздан кейин бир қоп нарса кўтариб кўчага чиқади. Полугоров билан Қўшаев уни дарҳол ушлаб милиция бўлимига олиб келадилар. Маълум бўлишича, бегона киши Н. И. Москин экан. Терговда шу нарса маълум бўлдики, Москин қамоқ жазосини ўтаб, бундан беш кун илгари Чиноз районига келган экан. Унинг слесарлик ҳунари бўлиб, яхшигина иш тажрибаси ҳам бор экан.

Полугоров Москин билан узоқ суҳбатлашгач, уни ишга жойлаштириб, тарбиялашни дилига жо қилди. Эртасига участка вакили Москинни ғишт заводлари бошқармасига олиб бориб ишга жойлаштириб қўйди. Маъмурият унга бошпана ҳам берди. Полугоровнинг бу ишидан милиция бўлимининг бошлиғи ҳам хурсанд бўлди. Участка вакили Москиндан хабар олиб турди. У ишончни оқлади, заводдагилар ҳам ундан норози эмас. Ҳозир Полугоров ҳар куни ишдан қайтаётганида заводдан келаётган Москинни учратади. Шунда Москин тўғри йўлга тушиб олишига ёрдамлашган милиция ходимига миннатдорчилик билдиргандек, жилмайиб қўяди.

Ўртоқ Полугоровнинг Чиноз районида ишлай бошлаганига 10 йилдан ошди. Унинг участкасида содир бўлган жиноий иш ҳар доим охиригача фош этилади. Бунинг сири шундаки, милиция ходими ўз фаолиятида меҳнаткашлар активига таянади. Улардан мадад ва маслаҳатлар олиб туради. Милиция ходими тўғри йўлдан тойган кишиларни тарбиялашга ҳам муносиб ҳисса қўшиб келмоқда.

А. МИРПЎЛАТОВ.

ЕТТИ ЙИЛЛИК ЯНГИЛИКЛАРИ

ЕРОСТИ ЭЛЕКТРОТРАКТОР

Челябинск трактор заводининг конструкторлари кучли гусиницали трактор яратдилар. Бу трактор шахта ва конларда фойдаланишга мўлжалланган. Янги машина электр орқали ҳаракатга келади. У учқун чиқармайдиган хавфсиз мотор билан таъминланган. Электротрактор randa кончиларнинг энг ишончли ёрдамчиси бўлади. У ерости темир йўл тармоқлари бўлмаган ёнбош штрекларда ҳам ишлайди. Трактордан юк ташишда ва бульдозер сифатида ҳам фойдаланса бўлади.

Ўтказилган синовлар ерости электротракторининг темирйўллар ва гидростанциялар қуришда ҳам муваффақиятли қўлланиш мумкинлигини кўрсатди. Бундан қишлоқ хўжалигида фойдаланиш айниқса катта истиқболга эга. Осма ускуналар ёрдамида электротрактор 120 хилга яқин дала ишларини бажариши мумкин. Бундан ташқари унинг электр схемаси келгусида бу машинани диспетчерлик пунктидан туриб автоматик равишда бошқариш имконини беради.

ТАРИХЧИЛАР КЎМАКЧИСИ

Совет Иттифоқи архивларида жуда кўп миқдорда қимматли тарихий ҳужжатлар сақланади. Масалан, архивларнинг полкаларида «ўлпон тўловчи» 70 мингга яқин деҳқоннинг рўйхати сақланмоқда. Бу ҳужжат XIX асрга тааллуқлидир. Тарихчи ана шу ҳужжатлар асосида революциядан илгариги Россияда деҳқонларнинг табақаланиш жараёнини ўрганмоқчи бўлса, у жуда кўп вақт сарфлайди. Ана шундай ҳолларда ҳозир тарихчиларга электрон машиналар кўмакчилик қилмоқда.

СССР Фанлар академияси Сибирь бўлими математика институтининг лаборатория раҳбари Валентин Устинов Новости матбуот агентлигининг мухбирига қуйидагиларни айтди:

— Электрон машиналар тарихнинг кўпгина саволларига жавоб бериши мумкин. У нумизматика, полиграфия, антропология ва тарих фанига алоқадор бўлган бошқа умумий масалаларни ҳал қилиши мумкин.

Яқинда бир группа сибирлик ёш олимлар, шулар орасида Валентин Устинов ҳам бор, дунё фанига катта ҳисса бўлиб қўшиладиган илмий ишни якунладилар. Қадимги Лотин Америкасида яшаган майя халқига алоқадор бўлган қўлёзманинг уч томи нашрга берилди. Бу қўлёзма электрон-ҳисоблаш машиналари ёрдамида ўқилди. Майя-марказий Американинг энг қадимги халқларидан ҳисобланади. Мустамлакачилар бу халқнинг юксак миллий маданияти ва ёзувини йўқ қилиб юборганлар. Бизгача фақат 3 тагина қўлёзма етиб келган. Бу қўлёзмалар асраб келинган жойларнинг номи билан — Мадрид, Дрезден ва Париж қўлёзмалари деб юритилади. Юз йиллар давомида дунё фани бу қадимги маданият ёдгорликларининг иероглифларини ўқишга уриниб келди, лекин муваффақиятсиз чиқди. Бу қийин муаммони Сибирь олимлари ҳал этишга муваффақ бўлдилар.

Дрезден ва Мадрид қўлёзмалари таржимасини ўз ичига олган бу дастлабки уч томдан сўнг математика институти яна икки томликни нашрга тайёрлайди. Бу китоблар майя қўлёзмаларининг ҳамма ўқилган қисми, майя халқининг электрон-ҳисоблаш машинаси ёрдамида тузилган луғати ва ана шу сирли қўлёзмаларнинг қандай ўқилгани тўғрисидаги ҳикояни ўз ичига олади.

Паспорт столи — мактабда

Яқинда Янгиер шаҳридаги Урсатьевск посёлкасига жойлашган 106-ўрта мактабда ўзгача тантана ва хурсандчилик бўлди. Бу ерда ёши 16 га тўлиб, СССР граждани деган шарафли номга муяссар бўлган ўқувчиларга паспорт бериш маросими бўлди.

Янгиер шаҳар милиция бўлимининг ходимлари мактабга келиб, ҳамма ҳужжатларни тайёрлаган ҳолда шу ернинг ўзида 30 ўқувчига тантанали равишда паспорт топширишди. Гражданлик ҳужжати олингач, паспорт столининг бошлиғи ўртоқ Оловутдинов ўқувчиларга паспорт қоидаларини тушунтириб берди.

Ўқувчилар милиция бўлими ходимларига миннатдорчилик билдиришди.

Т. ХУДОЙНАЗАРОВ.

ЯНГИ ЎҚУВ ЙИЛИ УЧУН ДАРСЛИКЛАР

Тошкентдаги «Олий ва ўрта мактаб» давлат нашриёти 1962—1963 ўқув йили учун 119 номдаги янги дарсликларни 8 миллион нусхада босиб чиқаради.

Янги чиқариладиган дарсликлар орасида ўрта мактаблар учун мўлжаллангани кўпчиликни ташкил этади. Бу йил 8 йиллик политехника мактаблари учун дарсликлар асосан чиқарилиб бўлади. Булар орасида табиёт, ботаника фанлари, инглиз, немис ва француз тиллари дарсликлари, ўзбек мактаблари учун рус тили дарслиги ва бошқа китоблар бор. Янги дарсликларни республикамиздаги олий ўқув юртларининг тажрибали ўқитувчилари ва илмий ходимлар ёзишган.

Нашриёт химия, СССР тарихи, ўзбек адабиёти, физика, география ва бошқа фанлар бўйича 26 номда янги дарслик чиқаришни планлаштирган. Улар орасида ТашГУ доценти Н. Долимов ёзган «Ўзбекистон географияси» (7-8-синфлар учун), академик Х. Я. Житов, тарих фанлари кандидатлари М. Ғ. Ваҳобов ва Х. Оқиловлар ёзган Ўзбекистон тарихидан дарслик китоблари диққатга сазовордир.

Ўқитувчилар учун 80 га яқин дарслик программаси чиқарилади. Бундан ташқари республикадаги тажрибали ўқитувчиларнинг ишини оммалаштириш мақсадида чиқариладиган тўпламлар ҳам ўқитувчилар учун катта ёрдам бўлади.

З. МУҲАММАДЖОНОВ.

ШАРАФЛИ НОМ

Оҳангарон район алоқа бўлимлари орасида коммунистик меҳнат бригадаси деган шарафли номни олиш учун социалистик мусобақа авж олмоқда. Бунда коммунист А. Абдураҳмонов бошлиқ Облиқ посёлка алоқа бўлими ходимлари пешқадамлик қилмоқдалар. Улар ғайрат билан ишлаб, ойлик планларини ошириб бажаришяпти. Обуначилар сонини кўпайтиришда ҳам катта муваффақиятларга эришилди.

Район алоқа конторасн яқинда социалистик мусобақа натижаларини якунлади. Облиқ алоқа бўлими ходимлари коммунистик меҳнат бригадаси деган шарафли номни олишга муваффақ бўлдилар. Ботиров, Усмонова, Маркина ва Боговитдинова каби ишчан алоқа ходимлари пул мукофоти билан тақдирландилар.

Т. ШЕРАЛИЕВ.

Юқори Чирчиқ районининг маркази Янгибозорда намунали ошхона қурилиб фойдаланишга топширилди. Суратда: янги ошхонанинг умумий кўриниши.

А. Абалян фотоси.

Физкультура ва СПОРТ

Ўқувчилар спартакиадаси

Ҳар йили ўқув йили тамом бўлгач, республикамизнинг энг яхши ўқувчи спортчилари — область мусобақаларининг ғолиблари Тошкентга йиғилишади. Бу ерда ўтказиладиган традицион спартакиадада ўз спорт маҳоратларини намойиш қиладилар.

Бу йил спартакиада 15-марта ўтказилмоқда. Республиканинг ҳамма областларидан келган 1600 ўқувчи спортнинг 13 тури бўйича мусобақалашади. 4 июлгача Тошкентнинг энг яхши спорт базалари улар ихтиёрида бўлади. Спартакиада программасига енгил атлетика, спорт гимнастикаси, сузиш, сувга сакраш, баскетбол, футбол, волейбол, отиш спорти, сув полоси, теннис, стол тенниси, велоспорт ва шахмат мусобақалари киритилган.

Бу оммавий мусобақа мактабларда физкультура ва спорт ишларини янада яхшилашга хизмат қилиши билан бирга ёшларимизнинг келгуси йили Москвада бўладиган СССР халқлари III спартакиадасига қандай тайёргарлик кўраётганлигини кўрсатади.

Ж. УМАРОВ.

Областимиз спортчилари ғолиб чиқди

Республикамиз пойтахти Тошкент областининг шаҳар ва районларида ўтказилган «Пахтакор» кўнгилли спорт жамиятининг VI спартакиадаси тугади.

Қишлоқ спортчиларининг бу спартакиадаси 1960 йилда ўтказилган V спартакиададан оммавийлик жиҳатдан ҳам, мусобақа программасига киритилган спорт турларининг кўплиги жиҳатидан ҳам тубдан фарқ қилади. Жамиятнинг V спартакиадасида 400 спортчи эркин кураш, волейбол, велоспорт ва енгил атлетика турлари бўйича мусобақалашган бўлсалар VI спартакиада қатнашчилари сони 800 га етди. Кураш спортнинг 9 тури бўйича бўлди. Енгил атлетикачилар, чавандозлар, волейболчилар ва шахматчилар олишувлари жуда кескин ўтди.

Югурувчилардан Фарғона вакили Л. Литвинова, бухоролик Сулаймон Қаххоровлар ғолиб чиқдилар. Самарқанд велоспортчиси З. Габдураҳмонова ажойиб муваффақиятга эришди. У 20 километрни 32 минутда босиб ўтиб СССР спорт мастери нормасини бажарди. А. Юсупов, С. Абдувалиев, Н. Сафаров, О. Аминов, А. Валиев, А. Ким, С. Цопанов, Б. Усейнов, Н. Хожиматов ва бошқалар қишлоқ спортчилари спартакиадасининг чемпиони бўлдилар.

Эркин кураш бўйича Сурхондарё, классик кураш, велоспорт бўйича Самарқанд, чавандозлик ва шахмат бўйича Андижон, енгил ва оғир атлетика бўйича Тошкент область командалари биринчи ўринни эгалладилар.

Умумкоманда ҳисобида 66 очко тўплаган Тошкент «Пахтакор» область совети (раиси ўртоқ Ғуломов) командаси биринчиликни олди. Иккинчи ўринни (57,5 очко) Бухоро ва учинчи ўринни (51,5 очко) Андижон область командалари эгаллади. Қолган ўринлар қуйидагича тақсимланди. IV ўрин — Самарқанд, V ўрин — Сурхондарё, VI ўрин — Фарғона, VII ўрин — Хоразм ва VIII ўрин — Қорақалпоғистон АССР.

Ш. УМУРЗОҚОВ.

БИР ПЕДАЛЬ БИЛАН СССР БЎЙЛАБ

Суратда: сайёҳ Александр Жук.

А. Абалян фотоси.

Бу йигитнинг тенгсиз иродаси, матонатини тасаввур қилиш қийин. Унинг 25 йиллик жасорат тўла ҳаёти, ажойиб орзулари билан танишар экансиз қаршингизда афсонавий бир қаҳрамон намоён бўлади.

У саёҳатга чиққанига роса бир ой бўлди. Таниш-билишлар, Белоруссия спорт жамоатчилиги уни 3 июнда Минскнинг марказий майдонидан узоқ сафарга кузатиб қўйишган эди. Шундай қилиб Минск Политехника институтининг 2-курс студенти Александр Жукнинг СССР бўйлаб саёҳати бошланди. У 15 минг километрдан ортиқ масофани — 10 та совет республикасини 62 кун ичида велосипедда босиб ўтишга аҳд қилган. Бу саёҳатни у Улуғ Октябрнинг 45 йиллигига бағишлаган.

Сайёҳнинг қаҳрамонлиги шундаки у бир педаль билан юради. Жук 5 ёшлигида фашистлар бомбасининг қирғинига дуч келиб, чап оёғидан бутунлай ажралди. Лекин Саша меҳрибон совет кишилари ва мислсиз ирода кучи ёрдамида ажойиб спортчи бўлиб етишиб олди. У ўтган йили узоқ ва машаққатли велосипед пойгасида юксак натижаға эришиб СССР спорт мастери номини олди.

Саша бир оёғлик бўлишига қарамай сузиш, баландликка сакраш, ядро ирғитиш бўйича жуда яхши спорт кўрсаткичларига эга.

Сайёҳ етти ярим минг километрдан ортиқ йўл босиб Тошкентга келди. Минск. Смоленск. Москва. Владимир. Горький, Казань. Уфа. Челябинск, Ишим, Омск. Куйбишев, Новосибирск, Барнаул, Семипалатинск, Олма-Ота, Фрунзе, Жамбул, Чимкент каби неча ўнлаб шаҳарлар, қишлоқлар орқада қолди. Сайёҳнинг катта ва кичик кундаликлари қизиқарли воқеа ва учрашувлар, таассуротлар билан тўла бошлади. Фотоаппаратида бир неча пленкаларни тўлдирди.

А. Жукнинг кундалигини варақлар экансиз унинг жисмоний жиҳатдан мислсиз матонатига тан бермай иложингиз йўқ. У ёмғир, бўронларга бардош бериб, ўнқир-чўнқир йўл, баландлик ва жарликлар оша саёҳат қилмоқда. Тонг саҳарда йўлга чиқиб кечгача, суткасига 18 соатлаб велосипед устида бўлади. Айрим кунлар 400—440 километргача йўл босади. Соатлик тезлиги эса 35—38 километрни ташкил этади. Профессионал пойгачилар қатнашадиган йирик мусобақаларнинг ҳеч бирида ҳам бунчалик узоқ масофа ва юқори тезликни учратмаймиз.

А. Жукни шаҳарларда зўр қизиқиш билан самимий кутиб олишмоқда. Жамоатчилик унинг қаҳрамонона саёҳатининг муваффақиятли ўтишига ҳар томонлама ёрдам бермоқда. Бу ажойиб сайёҳ республикамиз пойтахтида 3 кун бўлгач бугун яна маршрути бўйича йўлга чиқади. Олдинда Урсатьевск, Самарқанд. Оқтош. Бухоро, сўнгра Туркманистон, кейин Кавказнинг шаҳар ва қишлоқлари.

Ҳадемай уни бутун жаҳон билади. У икки ғилдиракли қадрдони билан келгуси йили ер юзи бўйлаб саёҳат қилмоқчи.

Оқ йўл сенга, қаҳрамон сайёҳ! Сафаринг бехатар бўлсин.

С. МУСАЕВ.

МУСТАҚИЛ ГАНА

Гана халқи 500 йил давомида мустамлакачилар зулми остида азоб чекди. Португалия, Голландия, Швеция, Дания, Германия ва Англия мустамлакачилари бу мамлакат бойликларини таладилар. Мустамлакачилар Ганага Олтин Қирғоқ деб ном бердилар. Бу ўлка ҳақиқатан ҳам империалистлар учун олтин хазина эди.

Аммо, империалистлар ҳамёнини бойитган Олтин Қирғоқ ўз халқи учун зиндонга айлантирилган эди. Айниқса инглизлар ҳукм сурган кейинги юз йил давомида Олтин Қирғоқ аҳолисининг турмуши жуда оғирлашди. Мамлакатда узлуксиз очлик, яланғочлик ҳукм сурди. Болаларнинг 15 проценти фақат очликдан ўларди. Мамлакат аҳолисининг 95 проценти бутунлай саводсиз эди.

Совет Иттифоқининг фашизм устидан қозонган тарихий ғалабаси бир қатор мамлакатларнинг қулликдан озод бўлиши учун имконият яратди. Мустамлакаларда яшовчи халқлар уйғонди. Шу жумладан, Гана халқи ҳам миллий-озодлик курашини авж олдириб юборди.

Мамлакатдаги вазият билан ҳисоблашишга мажбур бўлган мустамлакачилар халқни алдаш йўлига ўтдилар: улар янги «конституция» жорий қилиш ниятида эканликларини эълон қилдилар. Бу «конституция»да африкаликларга «ўзини-ўзи бошқариш» ҳуқуқи ваъда қилинган эди. Амалда эса «конституция» мустамлакачилик режимини сақлаб қолар, ҳокимият илгаригидек Англия генерал-губернатори қўлида бўлар эди. Африкаликлар бундай «конституция»ни қабул қилишдан бош тортдилар.

Халқ партияси ва касаба союзларнинг чақириғи билан уч кунлик умумий забастовка эълон қилинди ва инглиз товарларига нисбатан бойкот бошланди. Шунда мустамлакачи маъмурлар қурол кучидан фойдаландилар. Халқ партиясининг раҳбари Кваме Нкрума ва миллий-озодлик ҳаракатининг бошқа кўпгина қатнашчилари қамоққа олинди. Аммо кураш давом этаверди.

1951 йилда Англия ҳукмрон доиралари Олтин Қирғоқнинг қонун чиқарувчи мажлисига умумий сайлов ўтказишга рози бўлдилар. Сайловчилар қўрқитилганига қарамай, мустамлакачилар бутунлай муваффақиятсизликка учради. Деярли ҳамма сайловчилар Халқ партиясини ёқлаб овоз берди. Шундан сўнг асосан африкаликлардан иборат бўлган, аммо ваколатлари жуда чекланган ҳукумат ташкил этилди. Қамоқдан озод қилинган Кваме Нкрума бош министр қилиб сайланди.

1960 йил 1 июлда Гана мустақил республика деб эълон қилинди. Бироқ, мустамлакачилар жуда оғир мерос қолдирган эди. Ёш давлат миллий экономикани ривожлантириш, мамлакат хўжалигини янги изга солиш учун курашга киришди.

Гана турли табиий ресурсларга: ҳосилдор ерлар, боксит, олмос, олтин, марганец сингари қимматли қазилма бойликларнинг катта запасларига эга. Какао етиштириш мамлакат хўжалигида катта ўрин эгаллайди. Гана жаҳонда етиштириладиган какаонинг учдан бир қисмини беради.

Мамлакатни ҳар томонлама ривожлантириш ва даставвал саноатни вужудга келтириш учун катта маблағлар талаб қилинади. Шу сабабли ҳукуматнинг асосий эътибори бунинг учун зарур маблағларни қидириб топишга қаратилган. Ганада йирик хусусий миллий капитал йўқ. Хўжалик қурилишига сарфланадиган маблағлар давлат маблағлари ҳисобидан ва чет эл капиталини жорий қилиш йўли билан ажратилади. Ҳукумат маҳаллий эҳтиёжлар учун ҳам, четга чиқариш учун ҳам хилма-хил маҳсулотлар ишлаб чиқаришни ҳар томонлама кенгайтиришни рағбатлантирмоқда.

Гана катта қийинчиликларга қарамай, озодликни қўлга киритгандан кейинги йиллар ичида муайян муваффақиятларга эришди. Кенг истеъмол товарлари, бинокорлик материаллари, озиқ-овқат маҳсулотлари ишлаб чиқарадиган кўпгина корхоналар қурилди. 1959 йилдан бери Гана халқи беш йиллик планни бажариш учун астойдил ҳаракат қилмоқда. Бу планга кўра, бир неча тўғон ва электростанциялар, 600 га яқин турли корхоналар қурилади. Қишлоқ хўжалиги соҳасида какао ҳосилдорлигини оширишга, банан, ананас, ер ёнғоқ, мой берадиган пальма, каучук етиштиришга, шунингдек ғалла экиладиган майдонларни кенгайтириш ва мамлакатнинг шимолий районларида чорвачиликни ривожлантиришга катта эътибор берилади.

Мамлакат экономикаси тўрт сектордан: давлат, кооператив, хусусий ва давлат-хусусий секторларидан иборат. Давлат сектори бир қатор хўжалик тармоқларини ўз ичига олган. Буларга темир йўл транспорти, радиоэшиттириш, телефон ва телеграф алоқаси, электр билан таъминлаш, сув таъминоти, какао экспорти ва бошқалар киради. Ҳозирги вақтда гуруч, пахта, маккажўхори, шакарқамиш ва бошқа қишлоқ хўжалик маҳсулотлари етиштирадиган давлат фермалари ташкил қилинмоқда.

Гана ҳукумати саводсизликни тугатиш чораларини ҳам кўрмоқда. Мамлакатда бепул бошланғич маълумот жорий қилинган. Легон шаҳрида ҳар хил соҳалар бўйича мутахассислар тайёрлайдиган университет ташкил қилинди. Бундан ташқари, ганалик жуда кўп йигит-қизлар Москвадаги Патрис Лумумба номли университетда таълим олмоқдалар.

Республика эълон қилинганидан сўнг президент Кваме Нкрума Совет Иттифоқи ва бошқа социалистик мамлакатлар билан дипломатик, иқтисодий ва маданий алоқаларни ўрнатиш ва мустаҳкамлаш йўлини тутди. У бир қатор социалистик мамлакатларга дўстлик визити билан борди.

Л. И. Брежнев ва А. И. Микоян ўртоқларнинг Ганага боришлари ва Кваме Нкруманинг СССРга келиши Совет-Гана дўстлигини янада мустаҳкамлашга хизмат қилади.

Ўз миллий байрамини зўр хурсандчилик билан нишонлаётган Гана халқига мустақил тараққиёт йўлида янгидан-янги муваффақиятлар тилаймиз.

З. МИРРАҲИМОВ.

Редактор М. ҚОРИЕВ.

Телевизор

3 ИЮЛДА

Рус тилида: 18.00 — Концерт (Чимкент шаҳар музика мактаби ўқувчилари ижросида), 18.30 — Телевизион янгиликлар, 18.45 — Саноат ходимлари учун, 19.05 — Севги ва иккинчи учувчи номли немис кинеповести.

Ўзбек тилида: 20.40 — Телевизион янгиликлар, 20.50 — Туғилиш (Асқад Мухторнинг шу номдаги романи асосида телевизион постановка).

Театр

МУҚИМИЙ НОМЛИ ТЕАТРДА (ёзги бино) — 4/VII да **Равшан ва Зулхумор.**

Кино

ҚИШКИ БИНОДА:

Етти азамат (1 ва 2-серия) — «ВАТАН», «ИСКРА», «ЎЗБЕКИСТОН» (кундуз ва кечқурун).

Хуш келибсиз мистер Маршалл — «МИР» (кундуз ва кечқурун).

Сўнгги қиш — НАВОИЙ номли (кеч соат 5 гача).

Ҳамма уй-уйига — НАВОИЙ номли (кеч соат 5 дан), «ЎЗБЕКИСТОН» (кеч 8 ва 10 да).

Йўл — «КОМСОМОЛ 30 ЙИЛЛИГИ» (кундуз ва кечқурун).

Туғилган кунингиз билан — «МИР» (кеч соат 8 да).

ЁЗГИ БИНОДА:

(Сеанслар кеч соат 9-15 минут ва 10 ярмида)

Истиқбол йўли — «ОКТЯБРЬ».

Ҳамма уй-уйига — «ВАТАН».

Номаълум излар — «ПАХТАКОР».

«Сильва» вилласи — «ПОБЕДА».

Сўнгги қиш — НАВОИЙ номли, КАФАНОВ номли.

Етти азамат (1 ва 2-серия) — «ФЕСТИВАЛЬ».

Қораловчи гувоҳ — ТЕЛЬМАН номли.

Бойлигинг бўлгунча, ҳунаринг бўлсин — ПУШКИН номли, «ШАРҚ».

Полк ўғли — «УДАРНИК».

ҲАМЗА НОМЛИ ТЕАТРДА

(ёзги бино)

5—6 ИЮЛДА

ТОШБОЛТА ОШИҚ

Бош ролларда: Ўзбекистон ССР халқ артистлари **Сойиб Хўжаев, Турсунхон Жаъфарова, Раззоқ Ҳамроев,** Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган артист **Рихсибой Шокиров,** солист **Сурьат Пўлатов** ва бошқалар қатнашади.

Спектакль кеч соат 8 ярмида бошланади.

«УЗГЛАВМЕСТПРОМ»НИНГ БАДИИЙ ҲУНАРЛАР ПРОФТЕХНИКА БИЛИМ ЮРТИ РЎЗҒОРШУНОСЛИК

КУРСИГА

ҚАБУЛ ҚИЛАДИ

Қуйидаги жойларга мурожаат қилинсин.

Ленин кўчаси, 27-уй, «Узглавместпром», кадрлар бўлими, телефон 2-72-04.

«Правда Востока» кўчаси, 19-уй. Маиший хизмат кўрсатиш марказий бюроси, телефон 2-53-11.

Қорасарой кўча, 272-уй, «Узглавместпром»нинг бадиий ҳунарлар профтехника билим юрти, телефон 4-15-81.

Хизматчи кўча, Жусали проезд, 29-уйда турувчи **Тамара Аҳмедова-Тоҳированинг** Бешёғоч кўча, Фармон тупик, 10-уйда турувчи Носир Тоҳировдан ажралиш ҳақидаги иши Тошкент шаҳар, Октябрь район халқ судида кўрилади.

Калинин район, Ленин қишлоқ Советидаги Ленин номли колхозда турувчи **Мунира Абдураҳмонованинг** Оржоникидзе район, Академгородок, 23-уйда турувчи Кабир Одиловдан ажралиш ҳақидаги иши Тошкент шаҳар, Калинин район халқ судида кўрилади.

Большевик кўча, 2-Қизил тамға проезд, 15-уйда турувчи **Дина Фотиҳовна Мусинанинг** Равшан кўча, 108-уйда турувчи Назим Зарипович Мусиндан ажралиш ҳақидаги иши Тошкент шаҳар, Октябрь район халқ судида кўрилади.

Қизил кўча, 28-уйда турувчи **Акбар Тожибоевнинг** Устаолим кўчаси, 18-уйда турувчи Манзура Султоновадан ажралиш ҳақидаги иши Тошкент шаҳар, Октябрь район халқ судида кўрилади.

«ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ» («Ташкентская правда») — орган Ташкентского обкома и горкома Коммунистической партии Узбекистана, областного и городского Советов депутатов трудящихся.

Бизнинг адрес: Тошкент, «Правда Востока» кўчаси, 26-уй.

РЕДАКЦИЯ ТЕЛЕФОНЛАРИ: Редактор — 29004, редактор ўринбосари — 25885 Партия турмуши бўлими — 26232. Пропаганда ва совет қурилиши бўлими — 28761. Қишлоқ хўжалик ва маҳаллий ахборот бўлими — 29040. Адабиёт ва санъат, маданият, саноат ва транспорт бўлимлари — 33786. Секретариат — 34808. Хатлар бўлими — 34048. Илғор тажрибаларни пропаганда қилиш штатсиз бўлими — 31936. Эълонлар бўлими — 28142. Коммутатор — 26334, 33262, 30249, 30250, 30253.

«Қизил Ўзбекистон», «Правда Востока» ва «Ўзбекистони Сурх» бирлашган нашриётининг босмахонаси.

Р. 11109. Нашр. Г. 1626.